

Avaluació del curs 2014-2015

**Programes de promoció de la salut en centres
d'educació primària i secundària de la ciutat de
Barcelona**

Coordinació de l'informe:

Pilar Ramos¹

Redacció:

Pilar Ramos¹, Rebecca Heider², Noelia Vázquez¹, Olga Juárez¹, Lucía Artazcoz³

¹Servei de Salut Comunitària, Agència de Salut Pública de Barcelona

²Facultat de Psicologia, Universitat de Barcelona

³Direcció de Promoció de la Salut, Agència de Salut Pública de Barcelona

AGRAÏMENTS:

Al centres d'educació primària i secundària de la ciutat que any rere any incorporen la promoció de la salut dels infants i joves dins les seves tasques.

Aquest informe ha estat possible gràcies a aquells mestres de primària i professores i professors de secundària, i l'alumnat que a més de desenvolupar el programa al llarg del curs 2014-15, van omplir i retornar el full d'avaluació, eina clau per la millora de les intervencions.

Barcelona, Juny 2016

Cita recomanada:

Ramos, P., Heider, R., Vázquez, N., Juárez, O., Artazcoz, L. Programes de promoció de la salut en centres d'educació primària i secundària de Barcelona. Avaluació del curs 2014-2015. Barcelona: Agència de Salut Pública de Barcelona; 2016. Disponible en: www.aspb.cat

Índex

Resum executiu	1
Resumen ejecutivo	3
Mètodes	5
Programa ‘Creixem Sans’	6
Programa ‘Creixem més sans’	12
Programa ‘PASE.bcn’	15
Programa ‘Classe sense fum’	23
Programa ‘CANVIS’	25
Programa ‘Sobre canyes i petes’	33
Programa ‘Parlem-ne; no et tallis!’	41
Estratègia ‘Fem Salut!’	59
Conclusions globals de l’informe.....	64
Recomanacions.....	66

Índex de taules

Taula 1. Aspectes que més han agradat. Valoració dels mestres. Programa ‘Creixem Sans’. Curs 2014-15.	10
Taula 2. Aspectes que menys han agradat. Valoració dels mestres. Programa ‘Creixem Sans’. Curs 2014-15.	10
Taula 3. Aspectes que més han agradat. Valoració del professorat. Programa ‘PASE.bcn’. Curs 2014-15.	20
Taula 4. Aspectes que menys han agradat. Valoració del professorat. Programa ‘PASE.bcn’. Curs 2014-15.	21
Taula 5. Aspectes que més han agradat. Valoració del professorat. Programa ‘CANVIS’. Curs 2014-15.	30
Taula 6. Aspectes que menys han agradat. Valoració del professorat. Programa ‘CANVIS’. Curs 2014-15.	31
Taula 7. Aspectes que més han agradat. Valoració del professorat. Programa ‘Sobre canyes i petes’. Curs 201-15.	38
Taula 8. Aspectes que menys han agradat. Valoració del professorat. Programa ‘Sobre canyes i petes’. Curs 2014-15.	39
Taula 9. Cursos, assignatures i temps emprat en l’aplicació del programa segons tipus d’itinerari (percentatge d’aules). ‘Parlem-ne; no et tallis!’. Curs 2014-15.	44
Taula 11. Aspectes que més han agradat. Valoració del professorat. Programa ‘Parlem-ne; no et tallis!’. Curs 2014-15.	48
Taula 12. Aspectes que més han agradat. Valoració del professorat. Programa ‘Parlem-ne; no et tallis!’. Curs 2014-15. (continuació)	49
Taula 13. Aspectes que menys han agradat. Valoració del professorat. Programa ‘Parlem-ne; no et tallis!’. Curs 2014-15.	50
Taula 14. Aspectes que menys han agradat. Valoració del professorat. Programa ‘Parlem-ne; no et tallis!’. Curs 2014-15. (continuació)	51
Taula 15. Cursos, assignatures, realització del taller Tarda Jove i satisfacció global segons tipus d’itinerari (percentatge d’alumnes). ‘Parlem-ne; no et tallis!’. Curs 2014-15.	52
Taula 16. Aspectes que més han agradat. Valoració de l’alumnat. Programa ‘Parlem-ne; no et tallis!’. Curs 2014-15.	55

Taula 17. Aspectes que menys han agradat. Valoració de l'alumnat. Programa 'Parlem-ne; no et tallis!'. Curs 2014-15.....	56
--	----

Índex de figures

Figura 1. Percentatge d'assistència dels mestres a la formació sobre el programa 'Creixem Sans'. Curs 2014-15.....	7
Figura 2: Percentatge d'aules on es van aplicar les diferents unitats. Programa 'Creixem Sans'. Curs 2014-15.....	8
Figura 3: Percentatge d'aules on es van implementar les diferents unitats. Programa 'Creixem més sans'. Curs 2014-15.....	13
Figura 4. Evolució del percentatge d'alumnat de primer d' ESO que participa al programa 'PASE.bcn'.....	16
Figura 5. Percentatge d'alumnes de primer d'ESO que participa al programa 'PASE.bcn', segons districte. Curs 2014-15.....	16
Figura 6. Percentatge d'assistència del professorat a la formació sobre el programa 'PASE.bcn'. Curs 2014-15.....	17
Figura 7. Percentatge d'aules on es van aplicar les diferents unitats. Programa 'PASE.bcn'. Curs 2014-15.....	18
Figura 8. Evolució del percentatge d'alumnes de primer d'ESO que participen al programa 'Classe sense fum'.....	24
Figura 9. Evolució del percentatge d'alumnes de segon d'ESO que participen al programa 'CANVIS'.....	26
Figura 10. Percentatge d'alumnes de segon d'ESO que van participar al programa 'CANVIS' segons districte. Curs 2014-15.....	26
Figura 11. Percentatge d'assistència del professorat a la formació sobre el programa 'CANVIS'. Curs 2014-15.....	27
Figura 12: Percentatge d'aules on es van aplicar les diferents unitats. Programa 'CANVIS'. Curs 2014-15.....	28
Figura 13. Evolució del percentatge d'alumnes de tercer d' ESO que participen al programa 'Sobre canyes i petes'.....	33
Figura 14. Percentatge d'alumnes de 3r d'ESO que van participar al programa 'Sobre canyes i petes' segons districte. Curs 2014-15.....	34
Figura 15: Percentatge d'assistència del professorat a la formació sobre el programa 'Sobre canyes i petes'. Curs 2014-15.....	35

Figura 16. Percentatge d'aules on es van aplicar les diferents unitats. Programa 'Sobre canyes i petes'. Curs 2014-15.	36
Figura 17. Evolució del percentatge d'alumnat que participen al programa 'Parlem-ne; no et tallis!'	41
Figura 18. Percentatge d'alumnes que van participar al programa 'Parlem-ne; no et tallis!' segons districte. Curs 2014-15.....	42
Figura 19. Percentatge d'assistència del professorat a la formació sobre el programa 'Parlem-ne; no et tallis!'. Curs 2014-15.....	43
Figura 20. Percentatge d'aules on es van aplicar les diferents unitats de l'itinerari 1. ..	45
Figura 21. Percentatge d'aules on es van aplicar les diferents unitats de l'itinerari 2. ..	45
Figura 22. Valoració per part de l'alumnat de diferents aspectes de les activitats realitzades (percentatge d'alumnes que van fer una valoració com a "molt o força"). 'Parlem-ne; no et tallis!', segons itinerari. Curs 2014-15.	53
Figura 23. Valoració per part de l'alumnat de diferents aspectes del taller de la Tarda Jove (percentatge d'alumnes que van fer una valoració com a "molt o força"). 'Parlem-ne; no et tallis!', segons itinerari. Curs 2014-15.	53
Figura 24. Evolució del número de centres adherits a l'estratègia 'Fem Salut!'.	60
Figura 25. Percentatge de formació de subcomissions als centres 'Fem Salut!' avaluats durant el Curs 2014-15.	61
Figura 26. Nombre de centres 'Fem Salut!' avaluats que han realitzat els diferents programes de l'ASPB.....	61

Resum executiu

Descripció

Els programes de promoció de la salut i de prevenció de conductes de risc en població escolar que ofereix l'Agència de Salut Pública de Barcelona (ASPB) estan encaminats a afavorir el desenvolupament d'hàbits saludables i són desenvolupats pel professorat amb suport de material didàctic, assessorament i formació prèvia per part de l'ASPB.

Els programes aborden la prevenció del consum de substàncies addictives ('PASE.bcn', 'Classe sense fum' i 'Sobre canyes i petes'), la promoció d'hàbits alimentaris saludables i activitat física ('Creixem Sans', 'Creixem més sans' i 'CANVIS') i la prevenció de l'embaràs adolescent i les Infeccions de Transmissió Sexual (ITS), ('Parlem-ne; no et tallis!'). També es proposa als centres l'elaboració d'un pla d'escola de promoció de la salut, anomenat 'Fem Salut!'.

L'objectiu d'aquest informe és avaluar el procés d'implementació d'aquests programes durant el curs 2014-2015.

L'avaluació es realitza a través de dues fonts, d'una banda les dades de cobertura dels programes recollides a través de la inscripció de les escoles i d'altra banda una enquesta al professorat – i en el cas del Parlem-ne; no et tallis, també a l'alumnat - enviada a finals del curs escolar. S'analitza la cobertura d'escoles i d'alumnat, la satisfacció i s'identifiquen punts febles, forts i propostes de millora.

Resultats

Al llarg del curs acadèmic 2014-2015, la cobertura dels programes a la ciutat de Barcelona ha estat: programa 'Creixem sans' (4rt de primària) de 3%, programa 'Creixem més sans' (6è de primària) d'1%, programa 'PASE. bcn' (1r d'ESO) del 28%, programa 'Classe sense fum' del 3%, programa 'CANVIS' (2n ESO) del 41%, 'Sobre canyes i petes' (3r d'ESO) del 28%, i

‘Parlem-ne; no et tallis!’ (a partir de 3r d’ESO) del 33%. A més l’estratègia ‘Fem Salut!’ (escoles de primària i secundària) s’ha desenvolupat en 20 centres.

Els districtes de Sant Martí i Ciutat Vella obtenen els pitjors i els millors resultats de cobertura en tots els programes, respectivament.

El percentatge d’assistència del professorat a la formació prèvia està al voltant del 40%. El 61,3% del professorat desenvolupa els programes en hores de tutoria i en els cursos indicats. La satisfacció global del professorat amb els programes és molt elevada i més del 90% manifesta la intenció de repetir la seva aplicació.

La principal barrera per al desenvolupament dels programes és l’escassa disponibilitat de temps del professorat i es constata en el descens de la cobertura de realització de les darreres unitats dels programes.

L’adequació didàctica de les unitats que conformen els programes, la idoneïtat dels continguts tractats i les metodologies participatives proposades són els punts més valorats per part de professorat i alumnat.

Conclusions

S’observa una cobertura estable en tots els programes al llarg dels anys però amb una desigual distribució territorial, també estable en el temps.

Es constata una incompleta implementació dels programes a mesura que avança el nombre d’unitats. Es recomana augmentar l’assistència del professorat a la formació oferta i les taxes de resposta a l’enquesta d’avaluació.

Resumen ejecutivo

Descripción

Los programas de promoción de la salud y de prevención de conductas de riesgo en población escolar que ofrece la Agència de Salut Pública de Barcelona (ASPB) están encaminados a favorecer el desarrollo de hábitos saludables y son desarrollados por el profesorado con el soporte de material didáctico, asesoramiento y formación previa por parte de la ASPB.

Los programas abordan la prevención del consumo de sustancias adictivas ('PASE.bcn', 'Classe sense fum' i 'Sobre canyes i petes'), la promoción de hábitos alimentarios saludables y actividad física ('Creixem Sans', 'Creixem més sans' y 'CANVIS') y la prevención del embarazo adolescente y las Infecciones de Transmisión Sexual (ITS), ('Parlem-ne; no et tallis!'). También se propone a los centros la elaboración de un plan de escuela de promoción de la salud, denominado 'Fem Salut!'.

El objetivo de este informe es evaluar el proceso de implementación de estos programas durante el curso 2014-2015.

La evaluación se realiza a través de dos fuentes, de una parte los datos de cobertura de los programas recogidos a través de la inscripción de las escuelas y por otro lado una encuesta al profesorado – y en el caso del 'Parlem-ne; no et tallis', también del alumnado - enviada a finales del curso escolar. Se analiza la cobertura de escuelas y de alumnado, la satisfacción y se identifican puntos débiles, fuertes y propuestas de mejora.

Resultados

A lo largo del curso académico 2014-2015, la cobertura de los programas en la ciudad de Barcelona ha sido: programa 'Creixem sans' (4º de primaria) de 3%, programa 'Creixem més sans' (6º de primaria) de 1%, programa 'PASE. bcn' (1º de ESO) del 28%, programa 'Classe sense fum' del 3%, programa 'CANVIS' (2º ESO) del 41%, 'Sobre canyes i petes' (3º de ESO) del 28%, y

‘Parlem-ne; no et tallis!’ (a partir de 3º de ESO) del 33%. Además la estrategia ‘Fem Salut!’ (escuelas de primaria y secundaria) se ha desarrollado en 20 centros.

Los distritos de Sant Martí y Ciutat Vella obtienen los peores y los mejores resultados de cobertura en todos los programas, respectivamente.

El porcentaje de asistencia del profesorado a la formación previa esta alrededor del 40%. El 61,3% del profesorado desarrolla los programas en horas de tutoría y en los cursos indicados. La satisfacción global del profesorado con los programas es muy elevada y más del 90% manifiesta la intención de repetir su aplicación.

La principal barrera para el desarrollo de los programas es la escasa disponibilidad de tiempo del profesorado y se constata en el descenso de la cobertura de realización de las últimas unidades de los programas.

La adecuación didáctica de las unidades que conforman los programas, la idoneidad de los contenidos tratados y las metodologías participativas propuestas son los puntos más valorados por parte de profesorado y alumnado.

Conclusiones

Se observa una cobertura estable en todos los programas a lo largo de los años pero con una desigual distribución territorial, también estable en el tiempo. Se constata una incompleta implementación de los programas a medida que avanza el número de unidades. Se recomienda aumentar la asistencia del profesorado a la formación ofrecida y las tasas de respuesta a la encuesta de evaluación.

Introducció

L'Agència de Salut Pública de Barcelona (ASPB) ofereix programes de promoció de la salut a l'escola per al desenvolupament d'hàbits saludables. La majoria dels programes són implementats pel professorat amb el suport de material didàctic, assessorament i formació prèvia per part de l'ASPB, comptant amb les professionals del Servei de Salut Comunitària (SESAC) com a referents de proximitat.

L'objectiu d'aquest informe és avaluar el procés d'implementació d'aquests programes durant el curs 2014-2015. S'inclouen el programa 'Creixem Sans', que es fa a 4rt curs d'Educació Primària, el 'Creixem més sans', a 6è de primària, el 'PASE.bcn' a 1r curs d'Educació Secundària Obligatoria (ESO), el concurs 'Classe sense fum' adreçat a l'alumnat de 1r i 2n curs ESO, el 'Canvis' que es fa a 2n curs d'ESO, el 'Sobre canyes i petes' a 3r curs d'ESO, el 'Parlem-ne; no et tallis' que s'adreça als estudiants de secundària i l'estratègia 'Fem Salut!', en la qual participen tant escoles de primària com de secundària. A continuació es presenta l'avaluació del curs escolar 2014-2015.

Mètodes

L'avaluació es realitza a través de dues fonts, d'una banda les dades de cobertura dels programes recollides a través de la inscripció de les escoles al començament del curs escolar i d'altra banda una enquesta al professorat – i en el cas del Parlem-ne; no et tallis, també a l'alumnat - enviada a finals del curs acadèmic 2014-15.

La metodologia emprada es basa en:

- un anàlisi quantitatiu de freqüències per tal d'analitzar la cobertura d'escoles i d'alumnat participant, la satisfacció i la formació rebuda.
- un anàlisi qualitatiu amb que identifica els punts febles, forts i les propostes de millora del procés d'aplicació dels programes.

Programa ‘Creixem Sans’

Introducció

‘Creixem Sans’ és un programa de prevenció de l’obesitat infantil adreçat a l’alumnat de 4t curs d’Educació Primària. Va ser dissenyat entre 2011 i 2013, període en el què es va aplicar només en el grup d’escoles que van participar en la fase pilot. El curs 2013-14 va ser el primer en el què es va oferir a totes les escoles de la ciutat de Barcelona i es van inscriure 18 centres de primària.

Aquest programa es deriva del projecte de Prevenció de la Obesitat Infantil a Barcelona (POIBA), intervenció integral de promoció de l’alimentació saludable i l’activitat física a l’Educació Infantil i l’Educació Primària. Consta de tres mòduls de treball, ‘Creixement: pes i alçada. Valoració de la imatge corporal’ (amb dues unitats), ‘Alimentació i nutrició’ (amb cinc unitats) i ‘Activitat física i descans’ (amb dues unitats).

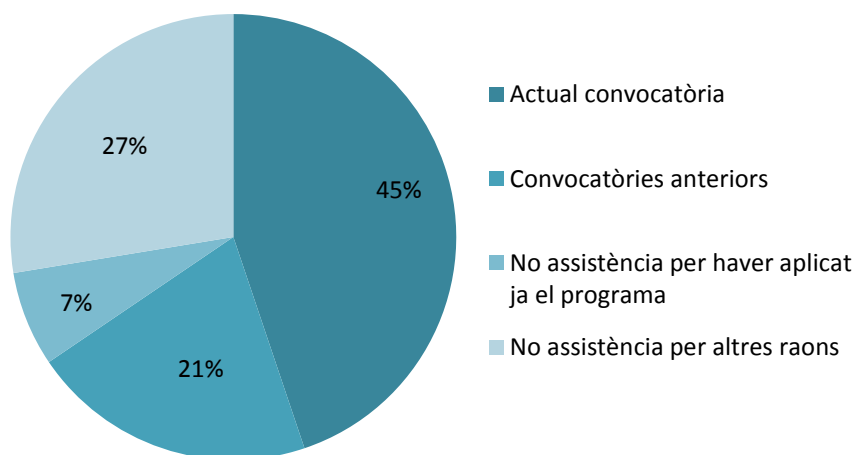
Resultats

Al llarg del curs 2014-15 van participar 26 centres escolars, amb 36 aules (1% de totes les aules de Barcelona) i 937 alumnes. La taxa de resposta a l’enquesta de valoració va ser de 80,5% (n=29). La participació en el programa, depenent del districte, oscil·la entre un 1,1% a Sant Martí, fins el 10,3% al districte de Ciutat Vella. Els districtes de Sants-Montjuïc i el de Les Corts no varen participar en aquest programa.

La formació prèvia, dirigida a habilitar i assessorar els docents en l’aplicació del programa a l’aula, es va impartir al mes de novembre de 2014 i va consistir en un taller de quatre hores. Van assistir 13 docents de 4rt curs de primària de 9 centres educatius. Un cop acabades les dues edicions, tot el professorat assistent va considerar la formació molt o força interessant, molt o força útil, molt o força pràctic i molt o força clar. En una escala de 0 a 10 la puntuació mitjana de satisfacció global amb la formació va ser de 9,2, i l’atenció rebuda de 9,7.

A la Figura 1 es presenta l'assistència a la formació prèvia a la implantació del programa. El 45% dels mestres van assistir a la convocatòria actual.

Figura 1. Percentatge d'assistència dels mestres a la formació sobre el programa 'Creixem Sans'. Curs 2014-15

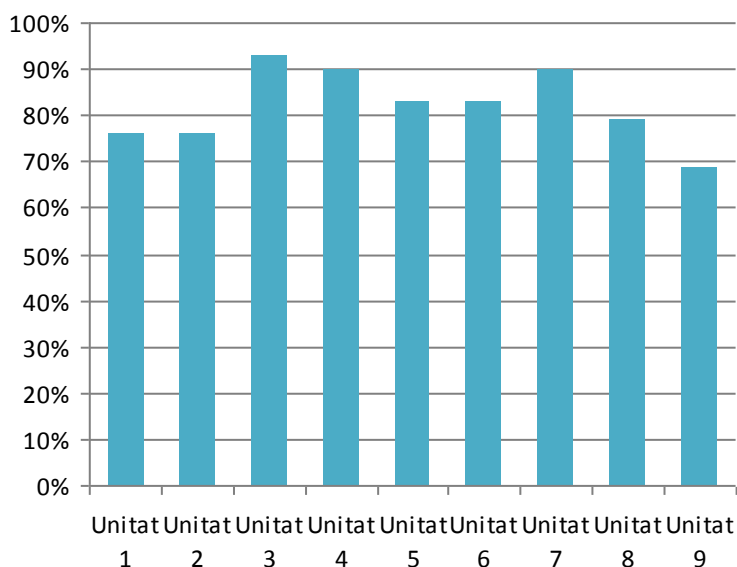
Font: Enquesta d'avaluació del programa, curs 2014-15.

El 58,6% dels mestres participants van desenvolupar el programa durant l'espai de tutoria i el 20,7% durant les hores de Ciències Naturals. La mitjana de temps de dedicació dels mestres a tot el programa va ser de 8,1 hores repartides en 8,5 dies.

L'edat mitjana dels mestres que van valorar el programa després de desenvolupar-ho al llarg de l'any era de 44 anys i un 97% eren dones.

El programa 'Creixem Sans' té nou unitats. En un 48% de les aules es van fer les nou unitats. A la Figura 2 es presenta el percentatge d'aules on es van aplicar cadascuna de les unitats que formen el programa 'Creixem Sans'. Les unitats amb compliment més baix són les de recapitulació i síntesi. La resta s'han realitzat en més del 75% de casos.

Figura 2: Percentatge d'aules on es van aplicar les diferents unitats. Programa 'Creixem Sans'. Curs 2014-15.

Font: Enquesta d'avaluació del programa, curs 2014-15.

Els mestres van valorar, en una escala de 0 a 10, l'interès i la comprensió dels continguts i el grau de participació de l'alumnat amb puntuacions mitjanes de 7,6; 8 i 8 respectivament.

Es va valorar la idoneïtat del programa per a l'edat de l'alumnat amb un 8,7 de puntuació mitjana. La valoració del contingut educatiu va ser de 8,4. La satisfacció amb la formació rebuda, un cop aplicat el programa, va ser de 6,9. El 89,7% dels mestres van declarar que tornaria a implementar el programa. El motiu més assenyalat per no tornar a fer-ho és que hi ha poca informació innovadora respecte al que es dóna a l'assignatura de medi i els materials no aporten res nou respecte als que ja tenen. La satisfacció global amb el programa va rebre una puntuació mitjana de 8,2.

A la Taula 1 i a la Taula 2 es mostren els aspectes que més i els que menys van agradar als mestres recollits al qüestionari d'avaluació mitjançant pregunta oberta. S'han classificat en diverses categories (primera columna), s'han quantificat (segona columna) i s'ha fet la transcripció literal (tercera columna) d'alguns dels comentaris més significatius.

Pel que fa als aspectes que més han agradat s'han dividit en quatre categories: el tema del programa, els materials proporcionats i l'organització del programa, unitats o activitats concretes, i per últim, altres valoracions.

D'altra banda, els aspectes que menys han agradat s'han dividit en tres categories: l'extensió del programa, aspectes logístics relacionats tant amb el material com amb aspectes relacionats amb les sessions i, per últim, les mancances que hi ha al programa.

Cal destacar que el més valorat ha estat la qualitat, sistematització i organització del material i les seves unitats didàctiques proposades. Seguidament, es destaca com a positiva la bona organització de les unitats del programa, l'accessibilitat dels materials, la importància que es pensi en la implicació de les famílies i la idoneïtat dels continguts donada l'etapa evolutiva dels infants.

Per contra els aspectes menys valorats han fet referència a factors logístics del programa: lliurament amb retràs de paqueteria als centres educatius, funcionament deficitari de la web associada al projecte i l'escassa participació de les famílies.

Taula 1. Aspectes que més han agradat. Valoració dels mestres. Programa ‘Creixem Sans’. Curs 2014-15.

Categoria	Nombre total de valoracions	Exemples representatius (frases textuais)
Tema	4	“El tema en qüestió que tant afecta als nens d'aquesta edat i que està connectat amb el currículum.” “La salut com a eix bàsic de desenvolupament.”
Materials i organització	13	“Els materials i les unitats didàctiques proposades són adients a l'edat per a la qual està plantejada.” “La sistematització del Programa. Tot està ben planificat i accessible.” “Les activitats perquè eren molt dinàmiques.” “L'Eina Edu-Natura.” “Emprar un mural i una recollida de fotos.”
Unitats concretes	5	“El tema de l'alimentació saludable.” “La sessió destinada a les famílies.”
Resultats	4	“Veure la implicació i la motivació per part dels alumnes durant tot aquest procés.” “Participació de la família en el programa.”

Font: Enquesta d'avaluació del programa, curs 2014-15.

Taula 2. Aspectes que menys han agradat. Valoració dels mestres. Programa ‘Creixem Sans’. Curs 2014-15

Categoria	Nombre total de valoracions	Exemples representatius (frases textuais)
Extensió	6	“No poder aplicar en la seva totalitat el programa degut a qüestions de temps.”
Logístics	9	“Que el material va arribar tard i no es va poder treballar quan l'haviem programat, ni lligar-ho amb la programació curricular com haguéssim volgut.” “El funcionament de la web d'Edu Natura. A vegades es penja i altres l'àudio en català no funciona bé.” “Poca participació de les famílies.”
Mancances	3	“Algunes imatges són poc actuals.” “Algunes dinàmiques són massa teòriques.”

Font: Enquesta d'avaluació del programa, curs 2014-15.

Conclusions

La cobertura del programa 'Creixem sans' ha augmentat progressivament després de la finalització de la fase pilot el curs 11-12. Del curs 13-14 al 14-15 s'ha produït un augment del 33,3% (n=6).

Un 55% dels mestres que van respondre l'enquesta no va assistir a la formació prèvia a l'aplicació del programa, bé perquè ja havia assistit o ja havia aplicat el programa, o per manca de temps per planificar l'assistència a la formació.

Globalment, tant la percepció dels mestres respecte l'acceptació de les activitats per part de l'alumnat, com les valoracions vers la idoneïtat i continguts del programa, reben molt bones puntuacions. La satisfacció global és bona i la gran majoria del professorat manifesta intenció de tornar a aplicar el programa. El que es valora amb menor puntuació és la formació rebuda per poder implementar el programa.

Els resultats de compliment de les unitats són molt satisfactoris. La falta de temps és assenyalat com el motiu principal de no arribar a les hores planificades, i també es considera que rebre el material abans podria millorar la complementació entre la programació curricular i la del programa.

Pel que fa a les dificultats principals identificades pels mestres semblen haver estat de tipus logístic com l'accés i facilitat d'us de la pàgina web i dels materials adjuntats. També la baixa participació de les famílies en alguns casos. Finalment consideren que algunes dinàmiques o imatges es podrien millorar.

Finalment, cal destacar que durant el curs 2014-15 es va realitzar una jornada de difusió dels programes 'Creixem sans' i 'Creixem més sans' i això revertirà en l'augment de la cobertura durant el curs 2015-16.

Programa 'Creixem més sans'

Introducció

Aquest programa es deriva del projecte de Prevenció de la Obesitat Infantil a Barcelona (POIBA), intervenció integrada de promoció de l'alimentació i nutrició i l'activitat física a l'Educació Infantil i l'Educació Primària. Entre 2012 i 2014 es va aplicar només en el grup d'escoles que van participar en la fase pilot.

“Creixem més sans” és d'aplicació a l'educació primària i el seu objectiu és promoure l'alimentació saludable i l'activitat física. El programa consta de tres mòduls de treball: Per a tutors i tutores (amb dues unitats sobre alimentació), Per al professorat d'educació física (amb una unitat dedicada a l'exercici físic i lleure saludable) i Per a famílies (amb un taller per millorar l'alimentació i l'exercici físic dintre de la salut familiar).

Aquest programa s'aplica només als alumnes que hagin participat prèviament del en el programa 'Creixem sans' implementat a 4t curs d'educació primària. Fins al curs 2015-16, el primers alumnes participants al Creixem sans a 4rt de primària no arribaran a 6è de primària. Per això el programa 'Creixem més sans' durant el curs 2014-15 només es va realitzar en aquelles escoles que ho van demanar expressament, i no es va fer una difusió activa.

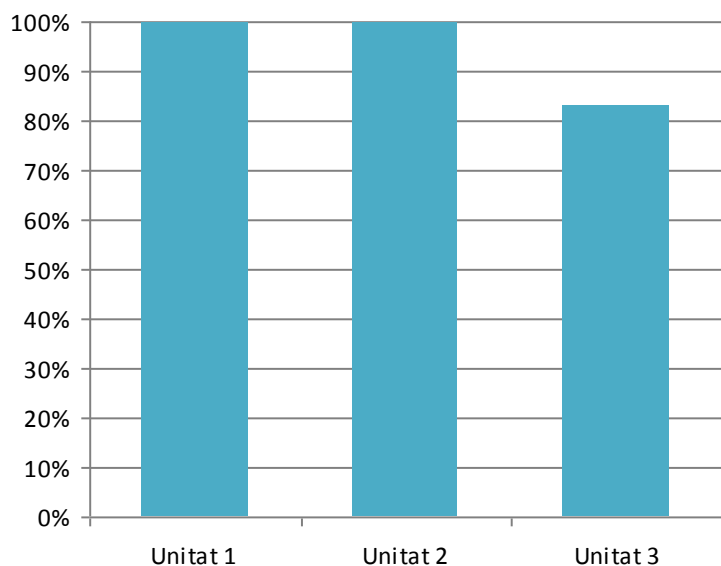
Resultats

Al llarg del curs 2014-15 van participar tres centres escolars distribuïts en vuit aules. La taxa de resposta dels mestres a l'enquesta va ser de 75% (n=6). La intervenció va arribar 114 escolars. Van participar els districtes de Horta-Guinardó (1,5%), Nou Barris (1,6%) i el de Sant Andreu (1,7%). El 66,7% dels mestres participants van desenvolupar el programa durant l'espai de tutoria. La mitjana de temps de dedicació dels mestres al programa va ser de 5,2 hores repartides en 5,5 dies.

El programa 'Creixem més sans' té tres unitats. En un 83,4% de les aules es van fer les tres unitats. A la Figura 2 es presenta el percentatge d'aules on es va implementar cadascuna de les unitats que formen el programa 'Creixem Sans'. La unitat amb

compliment més baix és la de recapitulació i síntesi (Unitat 3) però en qualsevol cas es va realitzar en més del 80% dels casos.

Figura 3: Percentatge d'aules on es van implementar les diferents unitats. Programa 'Creixem més sans'. Curs 2014-15.

Font: Enquesta d'avaluació del programa, curs 2014-15.

El taller destinat a les famílies només es va realitzar en una escola (16,7%).

Els mestres van valorar, en una escala de 0 a 10, l'interès i la comprensió dels continguts i el grau de participació de l'alumnat amb puntuacions mitjanes de 7,3; 9 i 7,7 respectivament.

Es va valorar la idoneïtat del programa per a l'edat de l'alumnat amb un 7,8 de puntuació mitjana. La valoració del contingut educatiu del programa va ser de 8,2. La satisfacció amb la formació rebuda (un cop aplicat el programa) i el grau de satisfacció global pel programa van rebre una puntuació mitjana de 6,3 i 8 respectivament i el 100% dels mestres van declarar que tornarien a fer el programa.

Els aspectes en relació al programa que els mestres van destacar com més positius van ser els propis continguts del programa i el llenguatge utilitzat. Com a més negatiu es va destacar la dificultat de participació de les famílies.

Conclusions

Per valorar la cobertura del programa ‘Creixem més sans’ s’ha de tenir en compte que és el primer curs que s’implementa fora de la fase pilot i, a més, no es va fer una difusió activa, atès que la població diana (alumnes que ja han participat del programa ‘Creixem sans’) encara no havia arribat a 6è d’educació primària.

La majoria dels mestres inscrits al programa va contestar l’enquesta (75%). Tant la percepció dels mestres respecte l’acceptació de les activitats per part de l’alumnat, com les valoracions de la idoneïtat i continguts del programa, reben molt bones puntuacions. La satisfacció global és bona i la majoria dels mestres manifesten intenció de tornar a implementar el programa. El que es valora amb menor puntuació és la formació rebuda per poder implementar el programa. Això pot ser degut a que com el programa no es realitza de forma intensiva, no es va realitzar un taller d’assessorament com a la resta de programes, tot i que es va fer suport formatiu en els casos que ho van demanar.

Els resultats de compliment de les unitats són molt bons. Per contra, el taller de famílies només es va realitzar en un centre (16,7%). Conseqüentment la dificultat d’implicar les famílies és una aspecte destacat pel professorat.

Finalment, cal destacar que durant el curs 2014-15 es va realitzar una jornada de difusió dels programes ‘Creixem sans’ i ‘Creixem més sans’ i això pensem que revertirà en l’augment de la cobertura durant el curs 2015-16.

Programa 'PASE.bcn'

Introducció

El 'PASE.bcn' és un programa de prevenció del consum de substàncies addictives, centrat en el tabac i alcohol, indicat per escolars de 1r curs d'ESO. Consta de set sessions a l'aula impartides en unes una hores aproximadament, més una sessió amb famílies. Encara que la venda de tabac i alcohol és prohibida als menors, aquestes dues substàncies addictives són les més consumides en aquesta etapa de la vida i també, en general, per part de tota la societat.

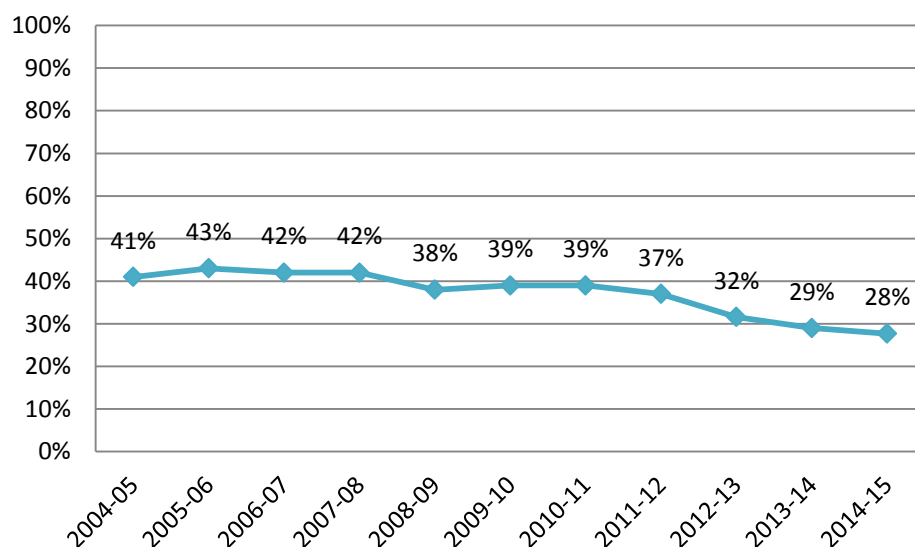
Els objectius generals d'aquest programa són: 1) Reduir la freqüència del tabaquisme, dels fumadors habituals; 2) evitar el consum abusiu de begudes alcohòliques i 3) reforçar les actituds contràries al consum de substàncies addictives.

Resultats

Al llarg del curs 2014-15 van participar al programa 'PASE.bcn' 57 centres escolars que representen el 27% dels centres d'ESO de la ciutat de Barcelona. La intervenció va arribar a 3.960 escolars, que suposen el 28% dels alumnes de 1r curs d' ESO de la ciutat.

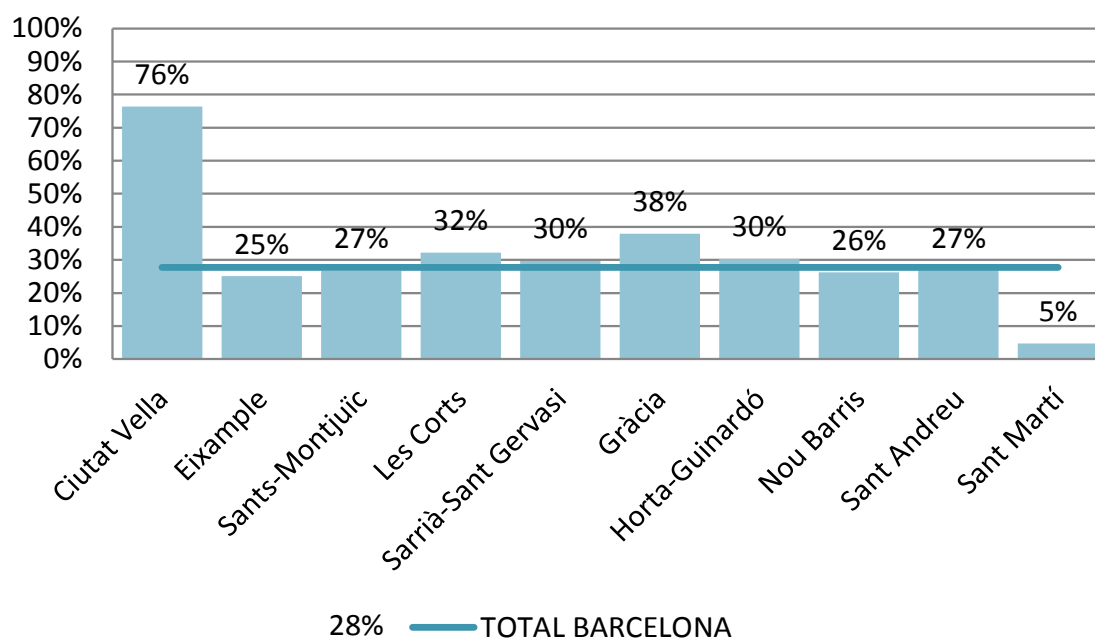
A la Figura 4 s'il·lustra l'evolució de la cobertura al llarg dels últims anys. La participació en el programa depenent del districte a la ciutat, oscil·la entre un 4,7 % que es va donar a Sant Martí, fins el 76,4 % en el districte de Ciutat Vella (Figura 5).

Figura 4. Evolució del percentatge d'alumnat de primer d' ESO que participa al programa 'PASE.bcn'.

Font: Servei de Salut Comunitària ASPB

Figura 5. Percentatge d'alumnes de primer d'ESO que participa al programa 'PASE.bcn', segons districte. Curs 2014-15

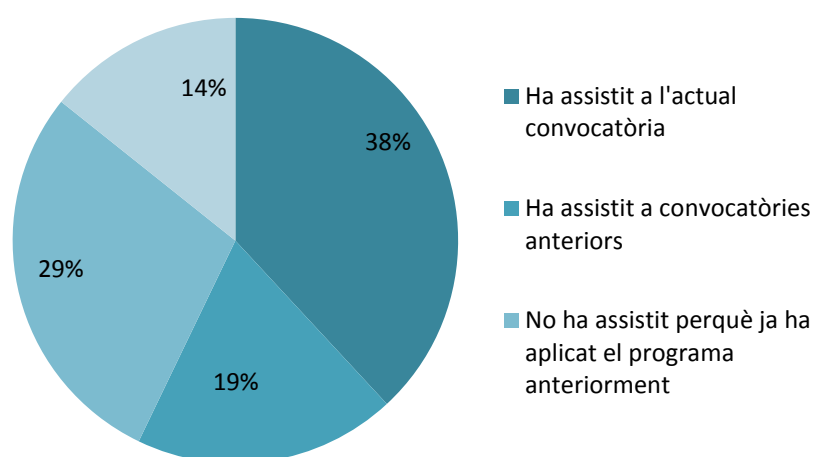
Font: Servei de Salut Comunitària. ASPB

Els resultats que es presenten a continuació, provenen dels 84 professors (77,7% dels inscrits) que van respondre a l'enquesta de valoració i van treballar amb 2.496 alumnes

(100% de l'alumnat inscrit) distribuïts en 92 aules (72% de les aules inscrites) de 57 centres escolars (25,6%).

L'edat mitjana d'aquest professorat era de 46 anys i un 57% eren dones.

Figura 6. Percentatge d'assistència del professorat a la formació sobre el programa 'PASE.bcn'. Curs 2014-15

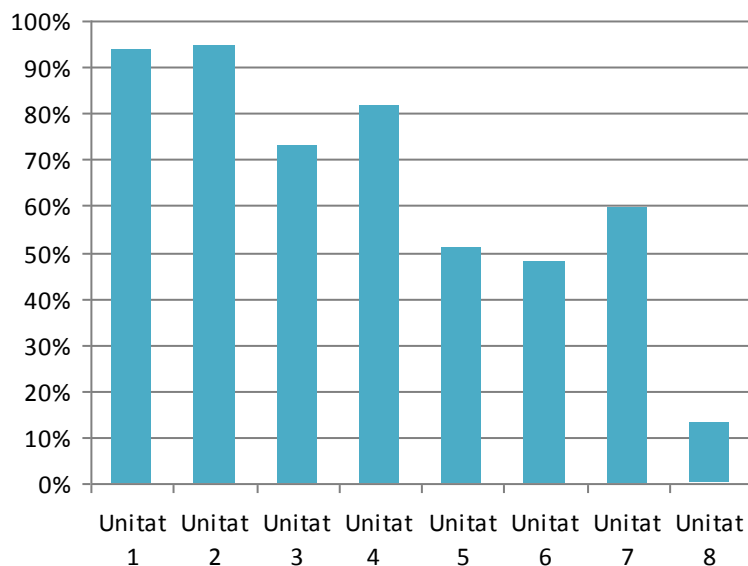
Font: Enquesta d'avaluació del programa, curs 2014-15.

La formació prèvia es va impartir el mes de novembre de 2014, i va consistir en un taller de formació del qual se'n van fer dues edicions en les què van participar 21 docents de 14 centres educatius. El 100% del professorat considera la formació molt o força interessant, molt o força útil, molt o força pràctic i molt o força clar. En una escala del 0 al 10 la puntuació mitjana de satisfacció global amb els tallers va ser de 9,27. Tot i que es recomana de forma general aplicar el programa a 1r curs d' ESO, també es va aplicar a quatre grups de 2n curs d'ESO. El 65,4% del professorat participant va desenvolupar el programa durant l'espai de tutoria. La mediana de temps de dedicació al programa per part del professorat va ser de nou hores repartides en 8,7 dies.

El 'PASE.bcn' té set unitats més una que es recomana realitzar amb la família. De les set unitats a realitzar amb l'alumnat, si cap professor/a planteja problemes de temps, se aconsella prescindir de la unitat 5. En un 29,4% de les aules es van fer les set unitats i un 2,2% més va poder fer totes menys la 5. Un 41,4% del professorat va declarar no

haver pogut treballar tot el que estava planificat en el programa; mencionant la manca de temps com a motiu principal. A la Figura 7 es presenta el percentatge d'aules on es van aplicar les unitats que formen el programa 'PASE.bcn'.

Figura 7. Percentatge d'aules on es van aplicar les diferents unitats. Programa 'PASE.bcn'. Curs 2014-15.

Font: Enquesta d'avaluació del programa, curs 2014-15.

El professorat va valorar, en una escala de 0 (rebuig total) a 10 (totalment satisfactori), l'interès i la comprensió dels continguts per part de l'alumnat i el seu grau de participació amb puntuacions mitjanes de 7,7; 7,9 i 7,8, respectivament.

Es va valorar la idoneïtat del programa (amb relació a l'edat de l'alumnat) amb un 7,6 de puntuació mitjana. La valoració del contingut educatiu del programa va rebre una puntuació mitjana de 7,8. La satisfacció amb la formació rebuda (un cop aplicat el programa) i el grau de satisfacció global pel programa van rebre una puntuació mitjana de 8,5 i 7,4, respectivament. El 90,2% del professorat va declarar que tornaria a implementar el programa. Els motius més senyalats per no tornar a fer-ho són 'falta de temps' i 'continguts i materials no adequats per l'edat'.

A la Taula 3 i a la Taula 4 es mostren els aspectes que més i els que menys van agradar al professorat, recollits a l'enquesta mitjançant preguntes obertes. S'han classificat en diferents categories tots els comentaris del professorat (primera columna), s'ha comptabilitzat el nombre total de comentaris corresponents a cada categoria (segona

columna) i s'ha fet la transcripció literal d'alguns dels comentaris més significatius i que representen l'opinió més freqüentment manifestada pel professorat (tercera columna).

Pel que fa als aspectes que més han agradat s'han dividit en quatre categories: participació i rol- playing de l'alumnat, materials audiovisuals, estructura i contingut de la intervenció i per últim l'adequació del programa a l'alumnat.

D'altra banda, els aspectes que menys han agradat s'han dividit en quatre categories: problemes d'estructura i contingut de la intervenció, la idoneïtat del grup de l'alumnat vers el programa, manca de temps per dur a terme el programa, i per últim la categoria d'altres, en el que es troben opinions diverses sobre el programa.

Cal destacar que el més valorat ha estat la guia didàctica i el material de l'alumnat, amb activitats qualificades com molt ben planificades i temàtiques considerades claus.

Seguidament, es destaca com a positiu la promoció de la participació de l'alumnat; considerada el punt de partida per fomentar el necessari debat i reflexió que permet aclarir dubtes, rebatre estereotips i compartir experiències.

Per contra els aspectes menys valorats han fet referència a la necessitat de millora de la part audiovisual e informàtica del programa.

Taula 3. Aspectes que més han agradat. Valoració del professorat. Programa 'PASE.bcn'. Curs 2014-15.

Categoria	Nombre total de comentaris	Exemples representatius (frases textuais)
Participació i rol-playing de l'alumnat	22	“Ha servit de punt de partida perquè els nois es qüestionin actituds davant la vida.” “Els alumnes poden discutir i reflexionar sobre les conseqüències dels comportaments dels altres i els seus propis.” “El clima de confiança que s'ha creat en el grup. La participació oral dels nens amb experiències personals o properes i anècdotes familiars.” “Generar debat sobre temes dels que han sentit parlar i que la majoria encara desconeixen.” “Aquest debat ha permès aclarir dubtes, desfer malentesos i rebatre estereotips.”
Materials audiovisuals	9	“El material audiovisual, que tot i ser antic crida l'atenció dels alumnes perquè està protagonitzat per adolescents com ells, amb els mateixos problemes i inquietuds.” “El material aportat i la interacció dels temes amb els alumnes.”
Estructura i contingut	39	“Tota la informació que desmitifica el consum de substàncies.” “L'ordre i claredat del material pels alumnes i de la guia didàctica pel professor.” “Poder sensibilitzar els alumnes sobre el risc de les drogues.” “Està molt bé planificat amb les activitats molt pautades.” “M'agrada perquè toca temes que són realment importants tractar amb els nostres adolescents.”
Adequació	9	“És molt motivador pels alumnes.” “L'adequació dels continguts a l'edat dels nois.” “Nivell adequat als alumnes i que és un tema d'actualitat.”

Font: Enquesta d'avaluació del programa, curs 2014-15.

Taula 4. Aspectes que menys han agradat. Valoració del professorat. Programa 'PASE.bcn'. Curs 2014-15

Categoria	Nombre total de comentaris	Exemples representatius (frases textuais)
Estructura i contingut	28	“El contingut dels vídeos és interessant però caldria actualitzar-los.” “Potser caldria suports interactius.” “Hi ha quadernets malament, no surten les preguntes.” “Buscar la informació de les primeres sessions sense disposar d'ordinadors a l'aula.” “Molts continguts informatius. Caldria simplificar-ho.” “L'accés al material audiovisual.” “Hi ha alguna sessió massa teòrica.”
Idoneïtat del grup d'alumnat	10	“Pot ser massa, els alumnes són massa joves per treballar aquest tipus de continguts.” “Són massa joves i han de buscar material que no saben valora.” “El llibre podria ser més amè per als més joves de la ESO.” “Moltes vegades als alumnes els hi resulta molt complicat entendre que se'ls hi demana exactament.” “Considero que hauria de plantejar-se a partir de 2n de la ESO.”
Altres	5	“L'autoregistre d'exposició al tabac no l'acostumem a fer perquè els alumnes que tenim són d'una tipologia que no treballen a casa.” “És una mica repetitiu.”
Manca de temps per dur a terme el programa	10	“Ens hagués agradat tenir més temps per continuar aportant i debatent.” “La durada de les activitats, fer tantes unitats és molt complicat.”

Font: Enquesta d'avaluació del programa, curs 2014-15.

Conclusions

La cobertura del programa 'PASE.bcn' durant el curs escolar 2014-2015 ha estat una mica més baixa que els anys previs, continuant una lleu tendència descendent originada l'any 2005, indicant una pèrdua d'adherència dels centres.

La taxa de resposta a l'enquesta d'avaluació va ser del 72%. Aquesta representa un gran augment respecte l'any anterior i es valora com a molt positiu.

Un 62% del professorat que va emplenar l'enquesta no va assistir a la formació prèvia a l'aplicació del programa, bé perquè ja havia assistit o ja havia aplicat el programa, perquè un company els hi explicava, o per altres motius. Per tant sembla necessari augmentar la captació del professorat, sobretot de centres que actualment estan portant a terme el programa, per tal d'assegurar l'actualització dels seus coneixements respecte el programa.

Globalment, tant la percepció del professorat respecte l'acceptació de les activitats per part de l'alumnat, com les valoracions vers la idoneïtat i continguts del programa, reben bones puntuacions i han augmentat sensiblement respecte l'any anterior. La satisfacció global és bona i la gran majoria del professorat manifesta intenció de tornar a implementar el programa.

Un any més, les unitats que menys es treballen són la 3 (identificació de situacions de pressió social i publicitat), 5 (prevalença i conseqüències del tabaquisme), 6 (desenvolupament d'habilitats per a no cedir a la pressió de grup) i 7 (clarificació de valors propis, actituds i expectatives amb relació a les substàncies addictives). Tot i que la unitat 6 s'orienta com a essencial durant la formació al professorat, és la menys treballada. Així mateix, la reunió amb les famílies té un compliment molt baix. Per tant seria necessari aprofundir sobre els motius pels quals el professorat no arriba a assolir aquest treball i cercar una manera per tal reforçar el compliment. Quant als audiovisuals del programa, tot i detectar la necessitat d'actualització i millora del seu aspecte i contingut són molt ben valorats con eines didàctiques de suport.

Programa 'Classe sense fum'

Introducció

El 'Classe sense fum' (CSF) és un programa de prevenció del tabaquisme indicat per escolars de 1r i 2n d'ESO que complementa i reforça al programa 'PASE.bcn'. El seu objectiu és que els escolars no comencin a fumar, i retardar l'inici del consum de tabac. Els alumnes d'una classe i el seu tutor es comprometen a estar sense fumar durant el present curs, per un període no inferior a sis mesos. El compromís implica: 1) Mantenir la decisió de no fumar fins al final del concurs i 2) elaborar un eslògan/vídeo sobre la prevenció del tabaquisme que els identifiqui com a grup, que consistirà en una activitat gràfica que animi els adolescents a no fumar.

Els alumnes signen el seu compromís i n'informen els seus pares. La competició es basa en la responsabilitat i confiança mútues. Aquesta decisió la reforça la persona educadora a l'aula, de manera regular, amb debats sobre el tema del tabac. Totes les aules que estiguin sense fumar durant el concurs i hagin elaborat l'eslògan entren en un sorteig que organitza el Departament de Salut de la Generalitat de Catalunya, en el què col·labora l'ASPB. Es premia la classe amb el millor eslògan/vídeo d'entre tots els participants. S'ofereix una carpeta amb les bases del concurs i impresos de seguiment, i un material de suport per a l'educador. Hi ha premis com incentius. Es lliura un diploma acreditatiu de la participació a cada escolar.

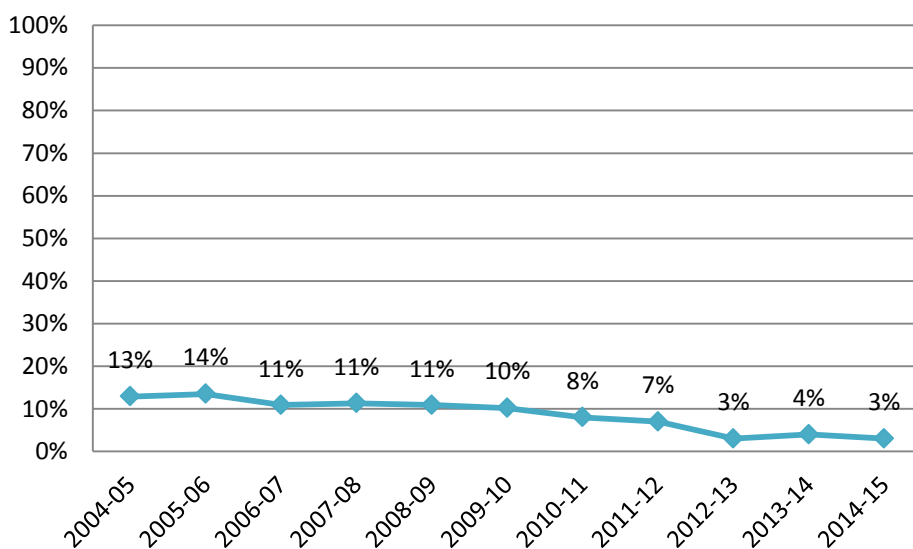
El concurs va iniciar-se a 19 països europeus, coordinats per l'ITF-Nord de Kiel (Alemanya) (Smoke-free Class Competition). A Espanya, a més de Catalunya, van participar altres sis Comunitats Autònomes, una província i tres ciutats (Clase sin Humo). L'avaluació de la competició des de l'any 1997 va demostrar la seva efectivitat per prevenir l'inici del tabaquisme. Actualment el programa continua implantat a diferents països europeus.

Resultats

Al llarg del curs 2014-15 van participar al programa 'Classe sense fum' sis centres escolars (2,7% dels centres de primer curs d'ESO de la ciutat) amb 12 aules. La intervenció va arribar a 352 escolars (2,5% dels alumnes de primer curs d'ESO de la

ciutat). El programa té una tendència a la baixa, de manera que ha passat de tenir una cobertura del 13% d'alumnes de l'ESO al 3% (figura 8).

Figura 8. Evolució del percentatge d'alumnes de primer d'ESO que participen al programa 'Classe sense fum'

Font: Servei de Salut Comunitària. ASPB.

Conclusions

En l'evolució de la cobertura del programa en els darrers 10 anys, s'observa una tendència a la davallada de la cobertura que caracteritza l'evolució del programa. Aquest fet pot ser explicat per la coincidència de oferta de varis programes preventius dirigit al mateix curs escolar, com és el programa PASE i el CANVIS, la qual cosa ens pot portar a concloure que la realització de més d'un programa per curs no és gaire factible desenvolupar per part dels centres educatius.

Programa 'CANVIS'

Introducció

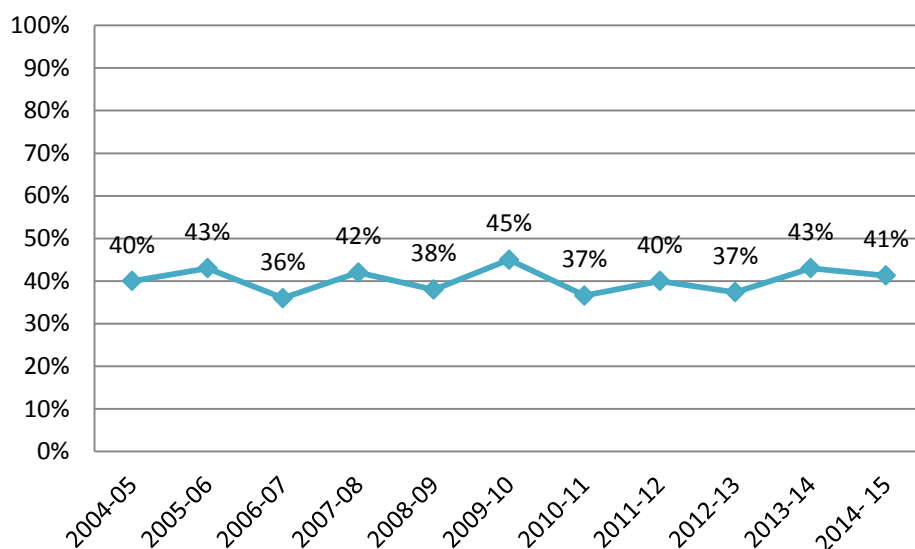
El 'CANVIS' és un programa de promoció d'hàbits alimentaris i activitat física més saludables per a escolars de 2n curs d'ESO. Consta de vuit sessions, cadascuna d'uns 50 minuts, per tant es pot desenvolupar en unes 8-10 hores.

Els objectius d'aquest programa són: 1) Promoure comportaments més sans en relació a l'alimentació mitjançant la millora de les actituds, els coneixements i les intencions, així com la facilitació de recursos a l'entorn; 2) desenvolupar una valoració més positiva del propi cos i la pròpia personalitat en el període de canvis que es produeixen en l'adolescència i 3) promoure comportaments més sans en relació a l'activitat física mitjançant la millora de les actituds, els coneixements i les intencions, així com la facilitació de recursos a l'entorn.

Resultats

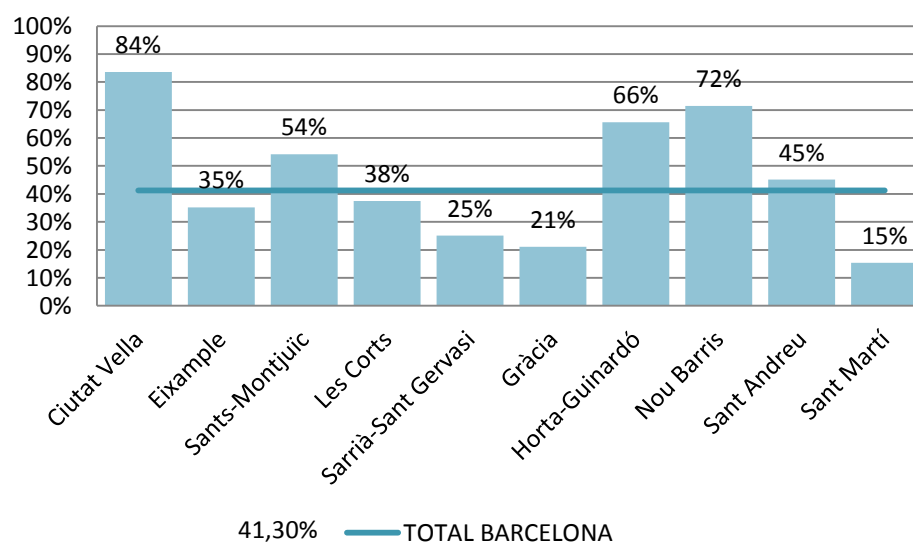
Durant el curs 2014-15 van participar al programa 'CANVIS' 84 centres escolars (37,8% dels centres de la ciutat de Barcelona). La intervenció va arribar a 5.917 escolars (41,3% de l'alumnat de 2n curs d'ESO). A la Figura 9 s'observa l'evolució de la cobertura al llarg dels últims anys destacant una tendència estable. La distribució territorial de la cobertura de l'alumnat, com es mostra a la Figura 10, va ser desigual amb un rang que oscil·lava entre el 15,4% a Sant Martí al 83,6% de Ciutat Vella.

Figura 9. Evolució del percentatge d'alumnes de segon d'ESO que participen al programa 'CANVIS'

Font: Servei de Salut Comunitària. ASPB.

Figura 10. Percentatge d'alumnes de segon d'ESO que van participar al programa 'CANVIS' segons districte. Curs 2014-15

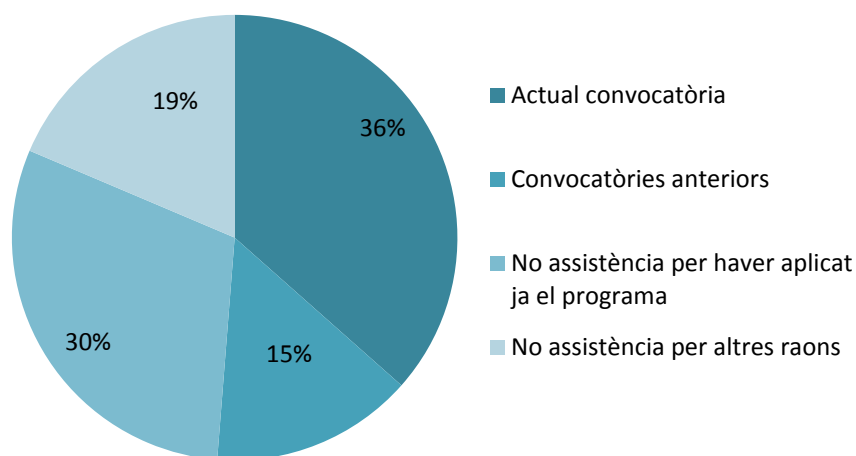

Font: Servei de Salut Comunitària. ASPB.

La taxa de resposta del professorat a l'enquesta de valoració va ser del 80% (n=156). Aquests van treballar amb 4.393 alumnes distribuïts en 167 aules (79%) de 84 centres escolars (100% dels inscrits). Els resultats que a continuació es presenten s'han obtingut a partir de les valoracions rebudes per part d'aquest professorat.

L'edat mitjana del professorat era de 47 anys i un 69% eren dones. Com s'aprecia a la Figura 11, un 36,5% afirmava haver assistit a la formació realitzada prèviament a l'inici del programa.

Figura 11. Percentatge d'assistència del professorat a la formació sobre el programa 'CANVIS'. Curs 2014-15.

Font: Enquesta d'avaluació del programa, curs 2014-15

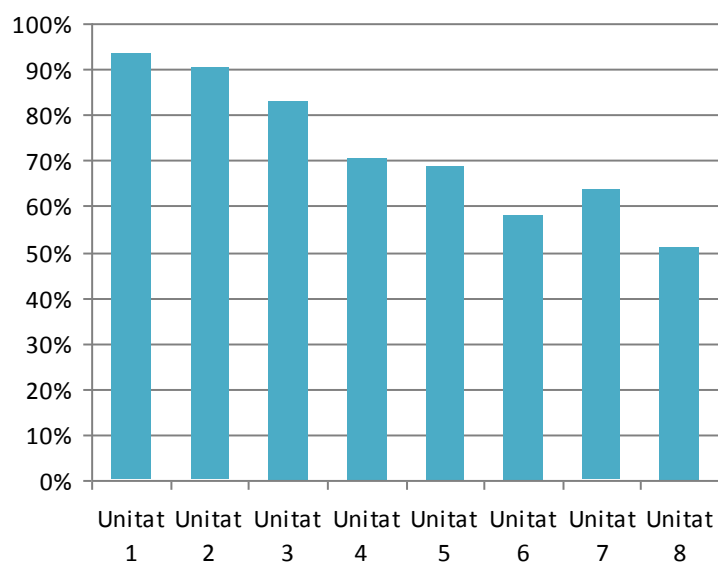
La formació prèvia es va impartir el mes de novembre de 2014, consistint en un taller de formació del qual se'n van fer tres edicions i van assistir 36 docents de 21 centres educatius. El 92% del professorat assistent va trobar els tallers molt o força interessants, el 92% molt o força útils, el 90% molt o força pràctics i el 100% molt o força clars. En una escala del 0 al 10 la puntuació mitjana de satisfacció global amb els tallers va ser de 8,8.

Tot i que es recomana de forma general aplicar el programa a 2n curs d'ESO, un 16,6% dels centres el va aplicar a 1r d'ESO, quatre centres el van aplicar a 3r curs d'ESO i un centre a 1r de Batxillerat. El 61,7% del professorat participant va desenvolupar el programa durant l'espai de tutoria. La mitjana de temps de dedicació del professorat al programa va ser de 8,6 hores repartides en 8,6 dies.

Un 33% del professorat va declarar no haver pogut treballar tot el que estava planificat en el programa per motius com la manca de temps o la incompatibilitat amb la programació i els temes de les tutories.

A la Figura 12 es representa el percentatge d'aules on es van aplicar les diferents unitats. Aquesta proporció disminueix gradualment a mesura que avança el número de la unitat. Les unitats que menys es treballen són la 6 (analitzar i discutir el “diari dietètic” i el “diari d'activitat física”) i les 7 i 8 (anàlisi i discussió d'anuncis publicitaris).

Figura 12: Percentatge d'aules on es van aplicar les diferents unitats. Programa ‘CANVIS’. Curs 2014-15

Font: Enquesta d'avaluació del programa, curs 2014-15.

El professorat va valorar, en una escala de 0 (rebuig total) a 10 (totalment satisfactori), l'interès, la comprensió dels continguts per part de l'alumnat i el seu grau de participació amb puntuacions mitjanes de 7,1; 7,5 i 7,5, respectivament. Es va valorar la idoneïtat del programa (amb relació a l'edat de l'alumnat) amb un 7,9 de puntuació mitjana. La valoració mitjana del contingut educatiu del programa és de 7,8. I la satisfacció per la formació rebuda i el grau de satisfacció global pel programa del 5,9 i 7,5, respectivament. El 94% del professorat va declarar que tornaria a aplicar el programa.

A la Taula 5 i a la Taula 6 es mostren els aspectes que més i els que menys van agradar al professorat. S'han classificat en diferents categories tots els comentaris del professorat (primera columna), s'ha comptabilitzat el nombre total de comentaris corresponents a cada categoria (segona columna) i s'ha fet la transcripció literal d'alguns dels comentaris més significatius i que representen l'opinió més freqüentment manifestada pel professorat (tercera columna).

Pel que respecte als aspectes que més han agradat, s'han dividit en quatre categories,: adequació dels continguts en relació a l'edat de l'alumnat, unitats concretes que han generat més interès i més satisfactòries, la implicació i participació de l'alumnat i per últim, els materials proporcionats per part de l'ASPB.

D'altra banda, els aspectes que menys han agradat també s'han ordenat en quatre categories: unitats, temes i activitats concretes que menys han agradat; la falta d'actualització del material; la manca de temps per dur a terme el programa i finalment la idoneïtat del programa per l'alumnat que ho treballa.

Cal destacar que el més valorat ha estat la idoneïtat dels continguts treballats per la seva rellevància e interès, senyalant el temes emocionals i de valoració personal que es tracten a l'hora de desenvolupar els eixos d'alimentació i activitat física. Seguidament, es destaca com a positiu la promoció de la participació de l'alumnat. Per contra els aspectes menys valorats han fet referència a la millora i actualització del recurs i la manca de recursos audiovisuals.

Taula 5. Aspectes que més han agradat. Valoració del professorat. Programa 'CANVIS'. Curs 2014-15.

Categoria	Nombre total de comentaris	Exemples representatius (frases textuais)
Adequació dels continguts	43	“Molt idoni per l'alumnat.” “Els continguts del dossier són adequats als alumnes.” “Que la temàtica és d'interès per a elles i ells. Algunes activitats reflexen perfectament el que pensen i senten.” “El tema és molt important i imprescindible per a aquestes edats.”
Unitats concretes	38	“La xerrada amb els alumnes sobre gestió emocional.” “El tema de l'alimentació. És adient a aquestes edats que comencem amb temes preocupants sobre complexos.” “La valoració personal.” “Els hàbits alimentaris i l'activitat física. Es un tema molt actual.” “El treball de la influència de la publicitat.”
Implicació/participació de l'alumnat	29	“L'acceptació i participació de l'alumnat. S'ha pres el tema amb un gran interès, i entenent-lo com un material d'ajuda en un moment complicat per a ells.” “Les converses han creat un clima de respecte a la classe que ha animat a la convivència.” “L'interés mostrat pels alumnes i els debats generats.”
Materials proporcionats	30	“Materials (quadern alumne i tutor), formació i informació al web.” “El dia de formació i la sessió en la que vam veure el vídeo de la BBC La rebelión hormonal.” “Disposar d'un material elaborat per professionals per treballar aquests temes a l'aula.”

Font: Enquesta d'avaluació del programa, curs 2014-15.

Taula 6. Aspectes que menys han agradat. Valoració del professorat. Programa 'CANVIS'. Curs 2014-15.

Categoria	Nombre total de comentaris	Exemples representatius (frases textuais)
Orientació dels temes i activitats / Unitats concretes	33	“Que no es parla d'altres coses que interessin com el sexe o les drogues.” “Alguns temes, com alimentació, queden una mica teòrics.” “En algunes de les unitats es podrien completar amb alguna activitat més.” “L'activitat que consistia a fer l'activitat del diari dietètic.” “De la part nutricional penso que mancava informació mèdica i dietètica.”
Falta d'actualització del material/ manca de material audiovisual	24	“Considero que s'hauria d'actualitzar el disseny d'aquest material.” “Potser cal material interactivu.” “Falta material audiovisual -més referències- i material online o format web del mateix programa.” “Manca de recursos audio visuals.” “Material antiquat, és el mateix d'altres anys.”
Idoneïtat del grup d'alumnat	8	“Encara són poc madurs per determinats nivells d'abstracció i s'acaba treballant en un nivell molt superficial.” “Dificultat d'aplicabilitat del material a tot l'alumnat (alta diversitat a l'aula).” “La falta de predisposició d'alguns (bastants) a fer coses fora de l'àmbit acadèmic.” “De vegades la dinàmica d'aula plantejada es fa feixuga pels alumnes i això dificulta que es motivin i s'impliquin.”
Manca de temps per dur a terme el programa	11	“Que mai hi ha suficient temps per a acabar les sessions.” “Cal més temps per treballar-los en profunditat.”

Font: Enquesta d'avaluació del programa, curs 2014-15.

Conclusions

El programa 'CANVIS' va arribar al 41,3% de l'alumnat de 2n curs d'ESO, mantenint una tendència de cobertura estable al llarg dels anys. Segueix persistint la desigualtat en la distribució territorial en els districtes de la ciutat, arribant aquesta cobertura a una diferència de més del 60% entre Sant Martí (15,4%) i Ciutat Vella (83,6%). Caldria aprofundir en les causes dels districtes amb pitjor cobertura i posar en marxa i avaluar programes amb adaptacions territorials que podrien ser d'utilitat.

La taxa de resposta a l'enquesta de valoració aquest any ha sigut del 80% de les aules participants, el que representa un gran augment respecte de l'any previ.

Un 63,5% del professorat no va assistir a la formació prèvia a l'aplicació del programa, la major part perquè ja havien aplicat el programa l'any passat, perquè ja havien fet els cursos amb anterioritat o per altres motius. És necessari aconseguir un increment en la inscripció del professorat a la formació, per tal d'assegurar l'actualització dels seus coneixements respecte el programa.

Globalment, tant la percepció del professorat respecte a l'acceptació de les activitats per part de l'alumnat, com les valoracions vers els continguts del programa, tornen a rebre bones puntuacions i la gran majoria del professorat tornaria a implementar el programa.

Un 33% del professorat va declarar no haver pogut treballar tot el que estava planificat degut a la manca de temps. El fet que les unitats 7 i 8 no es desenvolupessin gaire, no és tan greu en els casos en que l'escola desenvolupa el programa 'PASE.bcn' a 1r curs d'ESO o el 'Sobre Canyes i Petes' a 3r curs d'ESO. El motiu és que en aquests dos programes també es treballa explícitament el tema de la publicitat i la seva influència. En canvi, que en les unitats centrades en nutrició i alimentació, Unitats 5 i 6, la proporció segueixi disminuint, sí es motiu de reflexió per veure quins són els motius concrets, ja que són unitats imprescindibles.

Davant la manca de temps per aplicar tot el programa es recomana que s'apliquin prioritàriament les unitats 1 a 6. La pèrdua d'aquestes activitats sí que té connotacions més preocupants, ja que en elles es posen en pràctica els coneixements i eines molt importants.

Programa 'Sobre canyes i petes'

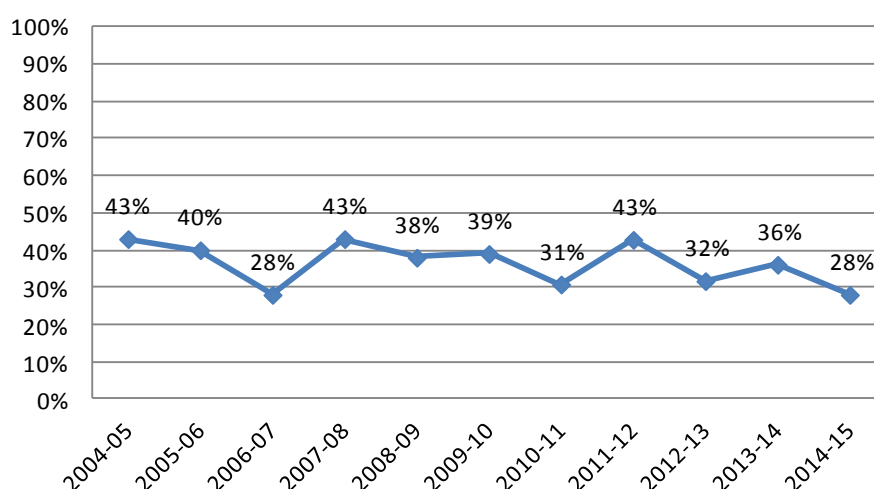
Introducció

Es tracta d'un programa de prevenció del consum d'alcohol i cànnabis adreçat a joves de 3r curs d'ESO. Consta de cinc sessions cadascuna de 1-2 hores, aproximadament, per tant es pot desenvolupar en 5-10 hores. L'objectiu general d'aquest programa és orientar mitjançant una reflexió sobre la problemàtica pròpia de l'edat de l'alumnat, la conducta en relació a diverses situacions conflictives, algunes de les quals tenen relació amb el consum de drogues.

Resultats

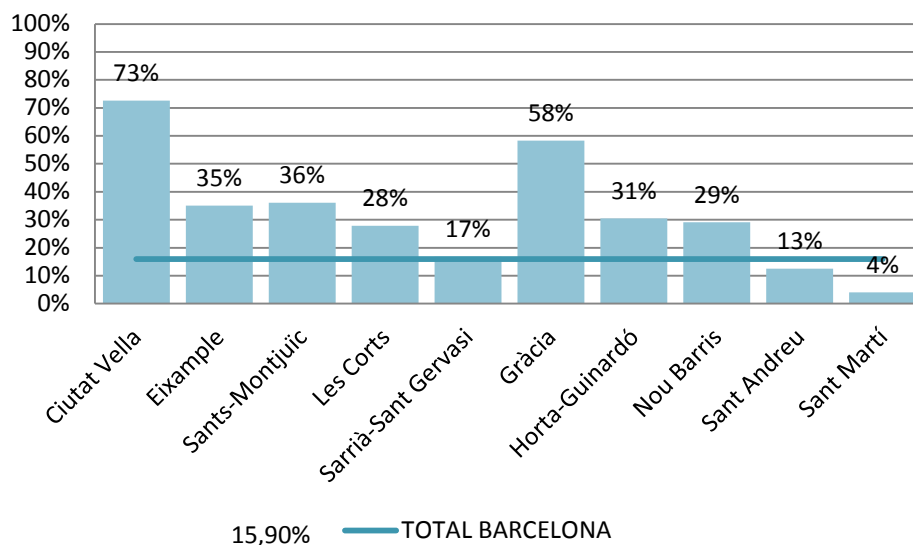
Durant el curs 2014-15 van participar 135 aules de 63 centres escolars (28,3% dels centres d'ESO de Barcelona) i la intervenció va arribar a 2.278 escolars (15,9% de l'alumnat de 3r curs d'ESO de Barcelona). Com es veu a la Figura 13, la cobertura de l'alumnat es manté estable. A la Figura 14 s'observa que la distribució territorial de la cobertura va ser desigual, amb un rang que oscil·lava entre el 4,1% al districte de Sant Martí al 72,6% a Ciutat Vella.

Figura 13. Evolució del percentatge d'alumnes de tercer d' ESO que participen al programa 'Sobre canyes i petes'.

Font: Servei de Salut Comunitària. ASPB.

Figura 14. Percentatge d'alumnes de 3r d'ESO que van participar al programa 'Sobre canyes i petes' segons districte. Curs 2014-15.

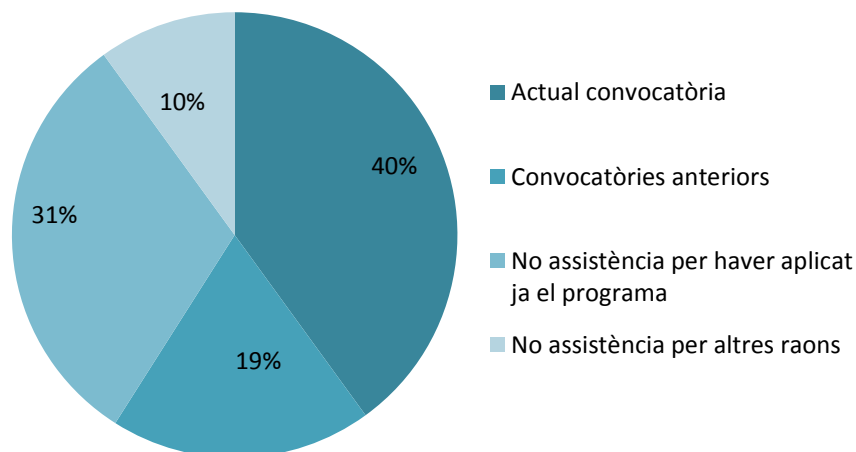
Font: Servei de Salut Comunitària. ASPB.

La taxa de resposta del professorat a l'enquesta de valoració va ser de 73,8% (n=96). El professorat ha treballat amb 2.976 alumnes, distribuïts en 100 aules de 57 centres escolars (93,4% dels centres inscrits). L'edat mitjana del professorat fou de 45 anys i un 73% eren dones.

Com veiem a la

Figura 15 un 60% del professorat no va assistir a la formació realitzada prèviament a l'inici del programa. La formació prèvia es va impartir entre els mesos de novembre i desembre de 2014, consistint en un taller de formació del qual se'n van fer dues edicions i van participar 31 docents de 23 centres educatius. El 91% del professorat va trobar els tallers molt o força interessants, el 95% molt o força útils, el 90% molt o força pràctics i el 90% molt o força clars. En una escala del 0 al 10 la puntuació mitjana de satisfacció global dels tallers va ser de 8,3.

Figura 15: Percentatge d'assistència del professorat a la formació sobre el programa 'Sobre canyes i petes'. Curs 2014-15.

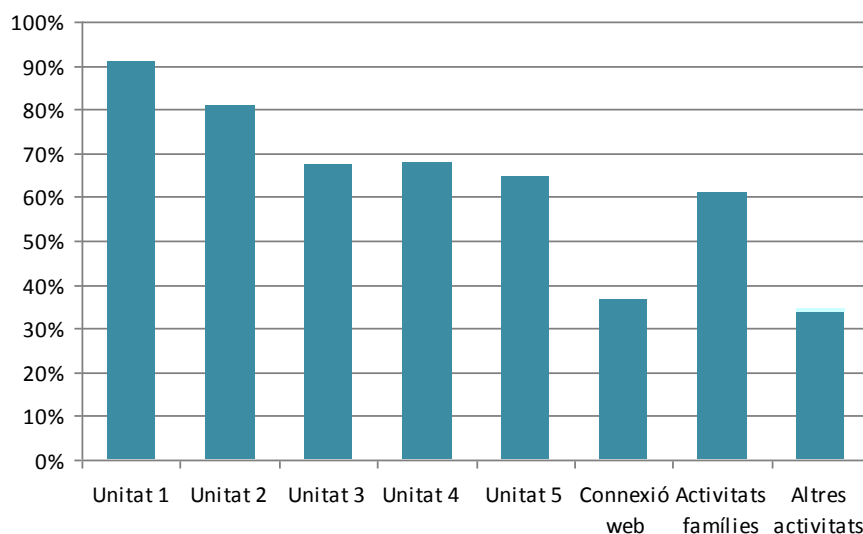

Font: Enquesta d'avaluació del programa, curs 2014-15.

Tot i que es recomana de forma general aplicar el programa a 3r curs d'ESO, un 9% de les aules eren de 2n d'ESO. El 65% del professorat va desenvolupar el programa durant l'espai de tutoria. La mitjana de temps de dedicació del professorat al programa va ser de 5,9 hores repartides en 5,6 dies. Un 46,4% del professorat va declarar no haver pogut treballar tot el que estava planificat en el programa, principalment per manca de temps.

A la Figura 16 es representa el percentatge d'aules on es van aplicar les diferents unitats. S'observa com el compliment de les unitats 3,4 i 5 és inferior al de les unitats 1 i 2, i destaca el baix compliment de les activitats complementàries (connexió de l'alumnat al web del programa i altres activitats).

Figura 16. Percentatge d'aules on es van aplicar les diferents unitats. Programa 'Sobre canyes i petes'. Curs 2014-15.

Font: Enquesta d'avaluació del programa, curs 2014-15.

El professorat va valorar, en una escala de 0 (rebuig total) a 10 (totalment satisfactori), l'interès, la comprensió dels continguts per part de l'alumnat i el seu grau de participació amb puntuacions mitjanes de 6,7; 7,1 i 7, respectivament. Es va valorar la idoneïtat del programa (amb relació a l'edat de l'alumnat) amb un 7,6 de puntuació mitjana. La valoració del contingut educatiu del programa va rebre una puntuació mitjana de 7,6.

La satisfacció per la formació rebuda i el grau de satisfacció global pel programa van rebre una puntuació mitjana de 7,4 i 7,2, respectivament, i el 94% del professorat va declarar que tornaria a aplicar el programa.

A la Taula 7 i a la Taula 8 es mostren els aspectes que més i els que menys van agradar al professorat, recollits a l'enquesta d'avaluació mitjançant pregunta oberta. S'han classificat en diferents categories tots els comentaris dels professors/es (primera columna), s'ha comptabilitzat el nombre total de comentaris corresponents a cada categoria (segona columna) i s'ha fet la transcripció literal d'alguns dels comentaris més significatius i que representen l'opinió més freqüentment manifestada pel professorat (tercera columna).

Pel que fa als aspectes que més han agradat s'han dividit en les següents categories: adequació dels continguts, unitats concretes, materials audiovisuals, debat i participació de l'alumnat i el material proporcionat en general.

Els aspectes que menys han agradat també s'han dividit en categories: orientació dels temes i contingut repetitiu, manca de temps/ programa massa extens, problemes amb el material/ falta d'actualització i d'altres.

Cal destacar que el més valorat ha estat la idoneïtat dels continguts treballats per la seva rellevància e interès i l'estructura i organització que proposa el programa. Seguidament, es destaca com a positiu la promoció de la participació de l'alumnat. Per contra els aspectes menys valorats han fet referència a la millora i actualització del recurs i els materials audiovisuals.

Taula 7. Aspectes que més han agradat. Valoració del professorat. Programa ‘Sobre canyes i petes’. Curs 201-15

Categoria	Nombre total de comentaris	Exemples representatius (frases textuais)
Adequació dels continguts	24	“Poder parlar amb els alumnes de temes reals.” “El plantejament està bé, ja que proporcionava a l'alumnat les eines per comprendre des dels conceptes relacionats amb el tema.” “L'organització és molt adient a l'edat dels joves per tal d'informar sobre els perills de les substàncies addictives.” “La informació que els alumnes reben al respecte de l'alcohol i el cànnabis.”
Unitats concretes	8	“El contingut de les unitats 4 i 5.” “La xerrada amb la Guàrdia Urbana va ser força interessant.”
Materials audiovisuals	11	“Suport audiovisual.” “Els documents audiovisuals són molt interessants.” “El vídeo dona molt de si, i vam parlar-ne molt.” “El vídeo ""quina canya""” “El contingut audiovisual perquè resulta més entretingut per els alumnes.”
Debat i participació de l'alumnat	19	“Les activitats en que havien de representar possibles situacions reals.” “Les activitats d'escenificació. Els alumnes s'han implicat i han tret bones conclusions.” “Posar en coneixement conceptes i desmitificar certs tòpics.” “Activitats de Role Play.”
Materials proporcionats (en general)	20	“Està tot molt pautat i resulta fàcil portar-ho a terme.” “Els materials didàctics.” “La dinàmica de les activitats, molt variada.”

Font: Enquesta d'avaluació del programa, curs 2014-15.

Taula 8. Aspectes que menys han agradat. Valoració del professorat. Programa ‘Sobre canyes i petes’. Curs 2014-15

Categoria	Nombre total de comentaris	Exemples representatius (frases textuais)
Orientació dels temes/contingut repetitiu	14	“El plantejament dels debats em sembla massa complex per a l'edat de l'alumnat.” “El programa està bé però el meu alumnat és molt immadur i costava fer reflexions.” “La unitat 1.” “Ha calgut fer adaptacions de bona part de les activitats per fer més entenedor el llenguatge i algunes situacions.”
Manca de temps/programa massa extens	12	“ Massa temps per desenvolupar-ho correctament. La temporització està massa ajustada.”
Problemes amb el material/ falta d'actualització	26	“En alguns apartats del llibre del professor no es troben les respostes adients, i feixuc en alguns punts.” “Material poc clar per al docent.” “El vídeo Quina canya no es pot veure “online”.” “Les dificultats de connexió (no vam trobar els vídeos a la pàgina del programa).” “Els vídeos ja són antics per als alumnes.” “Caldria actualitzar els vídeos.”
Altres	11	“Algunes activitats eren massa teòriques.” “La manca de temps i formació personal.” “Certes activitats costen portar a terme.” “Crec que actualment hi ha altres addicions que també s'haurien de tractar.”

Font: Enquesta d'avaluació del programa, curs 2014-15.

Conclusions

La cobertura del programa ‘Sobre Canyes i Petes’ en el curs escolar 2014-2015 ha estat del 28% de l’alumnat, tendència estable al llarg dels anys. La diferència de cobertura per districtes persisteix, superant el 70% a Ciutat Vella, mentre que tot just arriba al 4% a Sant Martí.

La taxa de resposta a l’enquesta de valoració va ser del 73% de les aules participants. Tot i que és un percentatge elevat és aconsellable augmentar els esforços per incrementar-lo. Globalment, tant la percepció del professorat respecte a l’acceptació de les activitats per part de l’alumnat, com les valoracions vers la idoneïtat i continguts del programa, reben bones puntuacions, amb resultants semblants a l’any anterior i la gran majoria del professorat manifesta la intenció de tornar a aplicar el programa.

Un 60% professorat que va emplenar l’enquesta no va assistir a la formació prèvia a l’aplicació del programa, amb les justificacions d’haver aplicat ja el programa altres anys o altres motius, dels quals el principal era la falta de temps. Per una banda, és necessari augmentar la captació del professorat i, per altra, assegurar-ne l’actualització dels seus coneixements respecte el programa.

La satisfacció vers la formació rebuda tot just acabada la sessió formativa és molt positiva, de la mateixa manera que ho és un cop ha acabat l’aplicació pràctica del programa. La manca de temps per poder dur a terme el programa i/o considerar-lo massa extens són alguns dels problemes que manifesta el professorat i que, probablement, estan en consonància amb les troballes d’un elevat percentatge de casos que declaren no haver completat el que tenien planificat i d’un baix compliment de les unitats 4 (entrenament d’habilitats d’acceptació, negociació i rebuig) i 5 (distinció entre ús i abús i prevenció de conductes de risc); així com de les activitats complementàries. Cal plantejar-se els motius pels quals el professorat no arriba a assolir aquest treball, tenint en compte la importància de les temàtiques que tracten i de la importància d’aconseguir el suport de les famílies. Tot i haver-hi un model d’intervenció mínima en la guia per al professorat seria recomanable indicar activitats de cada unitat obligatòries per tal d’assegurar que es duguin a terme totes les unitats.

Programa 'Parlem-ne; no et tallis!'

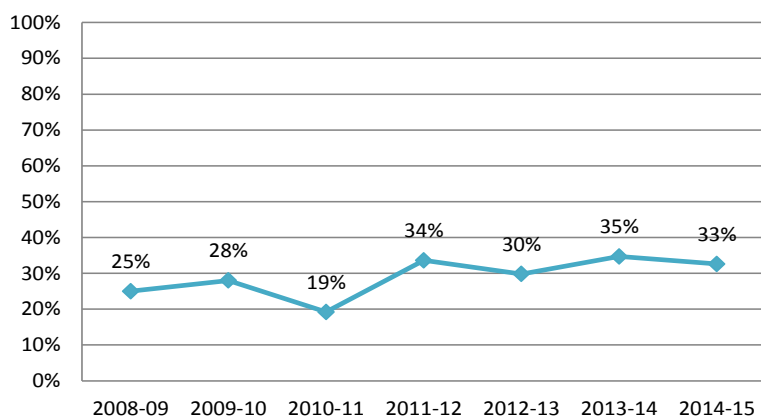
Introducció

'Parlem-ne; no et tallis!' és un programa centrat en la prevenció de l'embaràs adolescent i de les ITS, incloent el VIH/SIDA. S'adreça als estudiants de secundària, i es pot aplicar des de 3r curs d'ESO fins a 2n curs de Batxillerat o a Cicles Formatius. El professorat pot triar entre dos itineraris d'acord amb les característiques del grup, del centre i de les seves preferències. L'itinerari 1, amb sis activitats conduïdes pel professorat, permet treballar de forma més lenta i esglaonada; mentre que l'itinerari 2, amb quatre activitats, és més directe, incorpora activitats dinamitzades per una parella d'alumnes.

Resultats

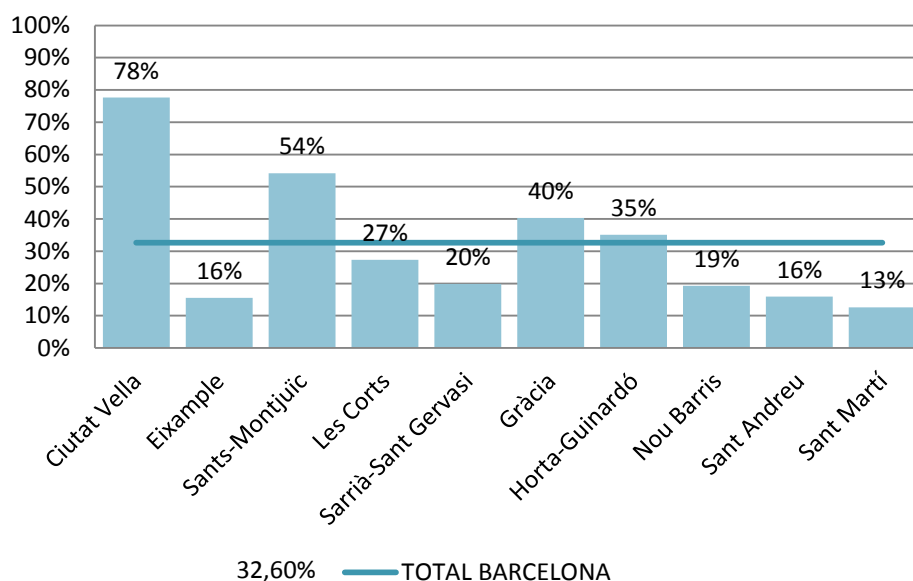
Al llarg del curs 2014-15 van participar 158 aules pertanyents a 76 centres escolars (33,7% dels centres d'ESO de Barcelona). Com veiem a la Figura 17 la intervenció va arribar a 4.719 escolars (32,6% del alumnat de Barcelona), seguint una tendència a l'augment. A la Figura 18 podem observar que la distribució territorial de la cobertura fou desigual amb un rang que oscil·lava entre el 8,6% a Sant Martí i el 79,8% a Ciutat Vella.

Figura 17. Evolució del percentatge d'alumnat que participen al programa 'Parlem-ne; no et tallis!'

Font: Servei de Salut Comunitària. ASPB.

Figura 18. Percentatge d'alumnes que van participar al programa 'Parlem-ne; no et tallis!' segons districte. Curs 2014-15

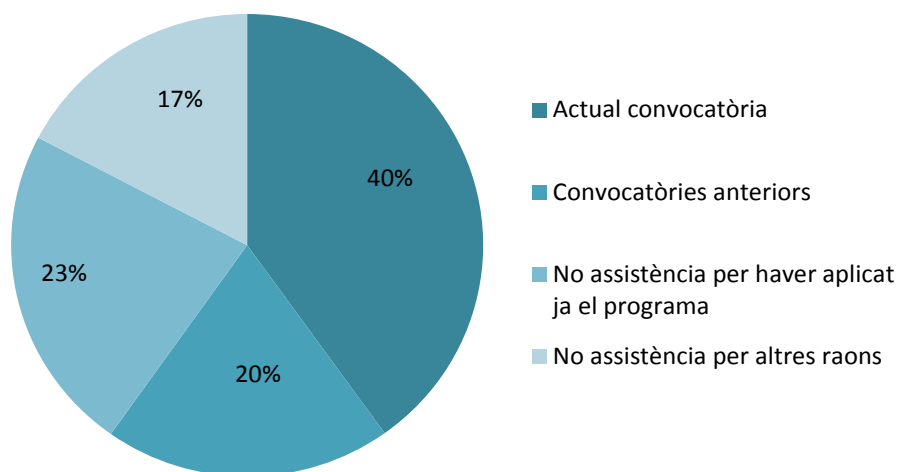
Font: Servei de Salut Comunitària. ASPB.

Valoració del programa 'Parlem-ne; no et tallis!' per part del professorat

La taxa de resposta del professorat a l'enquesta de valoració va ser de 68% (n=112) que van treballar amb 3.070 alumnes, distribuïts en 122 aules (65,6% de les aules inscrites), de 69 centres escolars (93% dels centres inscrits).. L'edat mitjana del professorat fou de 45 anys i un 72,3% eren dones.

La formació prèvia es va impartir entre els mesos de novembre i desembre de 2014, consistint en un taller de formació del qual es van fer dues edicions i van participar 26 docents de 20 centres educatius. Com podem observar a la Figura 19, un 60% del professorat afirmava no haver assistit a la formació realitzada prèviament a l'inici del programa. El 97% dels professors/res van trobar els tallers molt o força interessants, el 97% molt o força útils, el 95% molt o força pràctics i el 95% molt o força clars. En una escala del 0 al 10 la puntuació mitjana de satisfacció global amb els tallers va ser de 9.

Figura 19. Percentatge d'assistència del professorat a la formació sobre el programa 'Parlem-ne; no et tallis!'. Curs 2014-15

Font: Enquesta d'avaluació del programa, curs 2014-15.

En un 62,3% de les aules es va aplicar l'itinerari 1. A la Taula 9 es mostren les dades pel que fa a cursos i assignatures on es va aplicar el programa i temps emprat en aplicar-lo, segons es desenvolupés l'itinerari 1 o el 2. En general, el programa es va aplicar principalment a 4t d'ESO. En el cas de l'itinerari 1 també es va aplicar bastant a 3r d'ESO. En l'itinerari 2 també s'aplica generalment a 4t, 3r d'ESO i 1er de Batxillerat, 8 aules respectivament. Ambdós itineraris es van desenvolupar, majoritàriament, en l'espai de tutoria.

Els percentatges de compliment de la planificació feta van ser d'un 57% en l'itinerari 1 i d'un 84% al dos. En el cas del itinerari 2 el compliment de la planificació ha augmentat en més de dos punts respecte l'any anterior. Els motius més freqüentment nombrats per la falta de compliment són la "manca de temps", sobretot per la necessitat de compaginar aquestes hores de tutoria amb altres activitats.

Taula 9. Cursos, assignatures i temps emprat en l'aplicació del programa segons tipus d'itinerari (percentatge d'aules). 'Parlem-ne; no et tallis!'. Curs 2014-15.

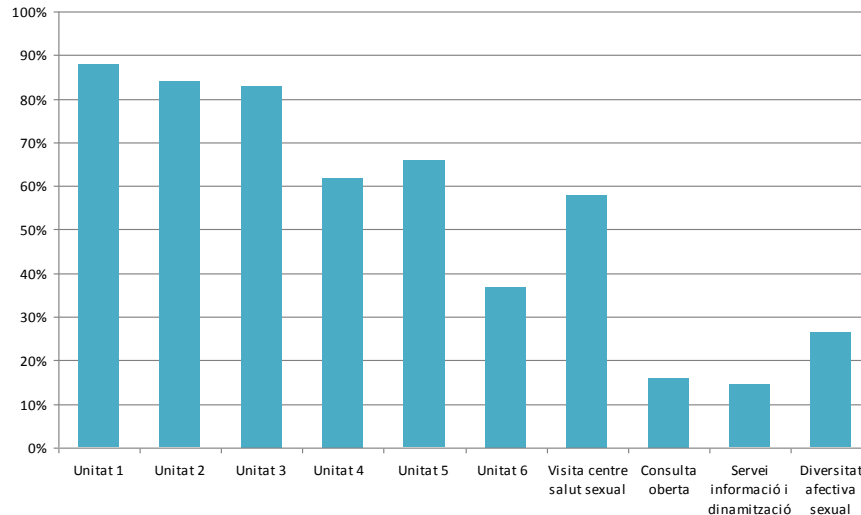
	Itinerari 1 (n=76)	Itinerari 2 (n=47)
Curs		
3r ESO	30,3%	17,4%
4t ESO	64,5%	65,2%
1r Batxillerat	2,6%	17,4%
2n Batxillerat	2,6%	0%
Assignatura		
Ciències naturals	9,2%	10,9%
Llengua catalana	9,2%	13,0%
Ètica	0%	2,2%
Tutoria	68,4%	43,5%
Altres	13,1%	30,4%
Hores emprades (mitjana i rang)	7,3 (0-7)	5,6 (0-7)
Dies emprats (mitjana i rang)	6,7 (1-12)	4,7 (0-8)
S'ha treballat tot allò planificat en el programa (percentatge sobre el total de professorat de cada itinerari)	57%	84%

Font: Enquesta d'avaluació del programa, curs 2014-15

A la Figura 20 i a la Figura 21 es representa el percentatge de professorat que va aplicar les unitats de cadascun dels itineraris. S'observa com en el cas de l'itinerari 2 un percentatge bastant elevat treballa les 4 unitats, en canvi, en l'itinerari 1 les tres primeres unitats són les que més es realitzen i les unitats 4, 5 i 6 amb menor compliment, en especial la darrera unitat. En ambdós itineraris les activitats d'entorn

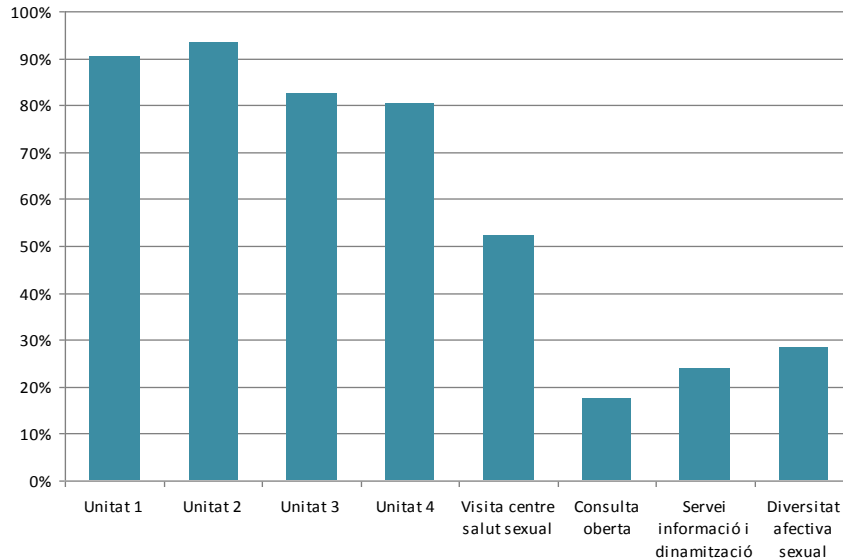
s'apliquen amb escassa freqüència amb excepció de la visita al centre de Planificació Familiar que arriba fins al 60% a l'itinerari 1 i al 50% a l'itinerari 2.

Figura 20. Percentatge d'aules on es van aplicar les diferents unitats de l'itinerari 1.

Font: Enquesta d'avaluació del programa, curs 2014-15.

Figura 21. Percentatge d'aules on es van aplicar les diferents unitats de l'itinerari 2.

Font: Enquesta d'avaluació del programa, curs 2014-15.

El professorat va valorar respecte al itinerari 1 i 2, en una escala de 0 (rebuig total) a 10 (totalment satisfactori): l'interès, la comprensió dels continguts per part de l'alumnat i el seu grau de participació. Es van obtenir puntuacions mitjanes de 7,4; 7,6 i 7 en el itinerari 1. En el cas de l'itinerari 2 van ser de 8, 8, 8,7 respectivament. Es va valorar la

idoneïtat del programa (amb relació a l'edat de l'alumnat) amb un 8 de puntuació mitjana en el cas de l'itinerari 1 i en un 8,4 en el cas de l'itinerari 2. La valoració del contingut educatiu del programa va rebre una puntuació mitjana de 7,6 en l'itinerari 1 i de 8,4 en el cas de l'itinerari 2

La satisfacció per la formació rebuda i el grau de satisfacció global pel programa van rebre una puntuació mitjana de 7 i 8,1, respectivament. La major part del professorat va declarar que tornaria a aplicar el programa (88,2% en el cas de l'itinerari 1 i 97,8% en el cas de l'itinerari 2). En general s'observen bones puntuacions de tots els aspectes, puntuant sempre més alt el Itinerari 2.

A la Taula 10, Taula 12, Taula 12 i Taula 14 es mostren els aspectes que més i els que menys van agradar al professorat, recollits a l'enquesta d'avaluació mitjançant pregunta oberta. S'han classificat en diferents categories tots els comentaris dels professors/es (primera columna), s'ha comptabilitzat el nombre total de comentaris corresponents a cada categoria (segona columna), i s'ha fet la transcripció literal d'alguns dels comentaris més significatius i que representen l'opinió més freqüentment manifestada pel professorat (tercera columna).

Pel que fa als aspectes que més han agradat s'han dividit en set categories en l'itinerari 1 i sis en el cas de l'itinerari 2. En el cas de l'itinerari 1 són les següents: adequació i contingut dels temes, visita al centre de salut sexual, unitats/activitats concretes, materials/formació i recursos proporcionats, resultats obtinguts, orientació/format de les activitats i per últim, la motivació i participació per part del alumnat. En el cas de l'itinerari 2 són les mateixes, excepte orientació i format de les activitats, ja que no apareixien valoracions relacionades amb aquesta categoria.

Quant a l'itinerari 1 cal destacar que el més valorat ha estat la percepció de la idoneïtat dels continguts treballats per la seva rellevància e interès i la promoció de la participació de l'alumnat, motivant la seva implicació i interès. També els materials didàctics facilitats i els recursos proporcionats. De l'itinerari 2 el més valorat va ser els casos pràctics proposats, la possibilitats de treballar amb recursos i entitats externs al centre i la forta motivació de l'alumnat.

Pel que fa als aspectes que menys han agradat s'han dividit en sis categories en el cas del itinerari 1 i cinc categories en el cas de l'itinerari 2. En el cas de l'itinerari 1 les categories són les següents: adequació/orientació/contingut dels temes i activitats, problemes amb el material, l'extensió del programa, parts/unitats concretes, la idoneïtat de l'alumnat i per últim altres valoracions. En el cas de l'itinerari 2 són les mateixes, excepte la categoria problemes amb el material, ja que no apareixien valoracions relacionades amb aquesta categoria.

Per contra els aspectes menys valorats de l'itinerari 1 han fet referència a la millora i actualització del recurs i els materials audiovisuals i la manca de temps per dur a terme el programa. Quant a l'itinerari 2 el menys valorat va ser la necessitat de disposar de recursos que permetin l'adaptació del programa a la diversitat de l'aula tant en referència a contingut, orientació de les activitats o possibilitat de modificació dels temps d'extensió de les mateixes.

Taula 10. Aspectes que més han agradat. Valoració del professorat. Programa 'Parlem-ne; no et tallis!'. Curs 2014-15.

ITINERARI 1

Categoria	Nombre total de comentaris	Exemples representatius (frases textuais)
Adequació i contingut dels temes	15	“El tema és adequat per l'edat dels alumnes. Són temes que els interessin força.” “El trobo molt adequat, pel que fa a continguts i estil, per a l'edat dels alumnes.” “La conscienciació dels riscos que corren.”
Visita al centre de salut sexual	9	“La visita al Centre de Salut sexual i reproductiva.”
Unitats/activitats concretes	10	“La primera activitat de les targetes.” “El joc de rol de l'VIH, és una activitat dinàmica i molt clara de la infecció.” “El tema de l'entrenament social: el proposar, negociar, rebutjar, dir no.”
Materials, formació i recursos proporcionats	13	“Tota la informació que pots consultar a la pàgina web.” “El material i les dinàmiques proposades.”
Resultats obtinguts	4	“Resoldre preguntes tabús d'alumnes i normalitzar situacions generalment incòmodes.” “Poder crear un espai al centre on els alumnes podien dir la seva. Han sortit coses força interessants.” “El més interessant ha estat el debat que s'ha generat en cada sessió amb els alumnes.”
Orientació/format de les activitats	11	“La possibilitat de treballar en grup, la dinamització que permeten les activitats.” “Poder treballar en grups i la implicació que es pot transmetre als alumnes.” “La diversitat de casos, el roleplaying.”
Motivació/ Participació dels alumnes	11	“El nivell de participació i interès dels alumnes.” “La motivació per part de l'alumnat per realitzar el programa.” “La dinàmica participativa.”

Font: Enquesta d'avaluació del programa, curs 2014-15.

Taula 11. Aspectes que més han agradat. Valoració del professorat. Programa 'Parlem-ne; no et tallis!'. Curs 2014-15. (continuació)

ITINERARI 2

Categoria	Nombre total de comentaris	Exemples representatius (frases textuais)
Adequació i contingut dels temes	8	“La quantitat d'informació rebuda.” “Els casos que proposa per treballar amb els alumnes.”
Visita al centre de salut sexual	6	“La visita al centre de salut sexual i reproductiva, van poder preguntar tots els dubtes que tenien sense la presència de cap professor ni persona que els conegués.”
Unitats/activitats concretes	10	“Les escenificacions i casos pràctics que poden desenvolupar els alumnes per ells mateixos.” “Les activitats interactives.” “La xerrada inicial de Sida Estudi.”
Materials, formació i recursos proporcionats	6	“La participació activa de l'alumnat en la formació i l'aplicació d'una part del programa.” “Els materials del Parlem.”
Resultats obtinguts	4	“L'alumnat se n'ha adonat i ha entès que la informació que ha rebut en aquest programa molts cops no s'atenia als coneixements previs que tenien abans de començar.” “Han sortit temes que de cap altre manera haguessin sortit. Els alumnes s'han sentit grans en parlar d'aquests temes i situacions.” “Dialogar amb els alumnes i que també ho facin entre ells sobre un tema aparentment molt íntim.”
Motivació/ Participació dels alumnes	11	“La participació i implicació dels alumnes dinamitzadors.” “El fet que siguin els joves educadors que dinamitzin les activitats a l'aula.” “La implicació dels alumnes.”

Font: Enquesta d'avaluació del programa, curs 2014-15.

Taula 12. Aspectes que menys han agradat. Valoració del professorat. Programa ‘Parlem-ne; no et tallis!’. Curs 2014-15.

ITINERARI 1

Categoria	Nombre total de comentaris	Exemples representatius
Adequació i orientació/contingut dels temes i activitats	7	“Algunes activitats són repetitives i no els enganxen tant.” “La dificultat d'abordar el tema a l'aula per part del professorat tutor.” “Massa vegades les mateixes dinàmiques.”
Problemes amb material	11	“Algunes unitats del dossier són força teòriques.” “El material dels alumnes i el del professor. Massa complicat.” “El dossier, massa llarg i confusió a l'hora de fer les activitats. No es fa servir tot.” “La manca de suport gràfic i audiovisual per poder tractar millor determinades parts del programa.” “Podria haver més activitats visuals, tipus vídeos.”
Extensió	10	“La manca de temps per dur a terme tot el programa.” “Manca de temps, tenim moltes coses entre mà.”
Parts concretes	2	“L'activitat 5 molt llarga.” “Les activitats de les unitats 2, 5 i 6 són repetitives i l'alumnat no acaba de connectar.”
Idoneïtat del grup d'alumnat	7	“Poc adequat per a aquesta edat.” “Penso que no és apropiat per els alumnes de 3r d' ESO, ja que són massa petits.” “No els motiva gaire, preveuen les situacions.” “Algunes activitats estan més ben rebudes que altres amb els alumnes depenen del grup.”
Altres	7	“Considerem que queda obsolet. Necessita una bona actualització.” “Pues sobre todo este test de valoración. Es un poco engorroso tener que contestar los minutos que has dedicado a cada cosa.” “No saber exactament que fan a la visita, ja que als professors no ens deixen entrar.”

Font: Enquesta d'avaluació del programa, curs 2014-15.

Taula 13. Aspectes que menys han agradat. Valoració del professorat. Programa ‘Parlem-ne; no et tallis!’. Curs 2014-15. (continuació)

ITINERARI 2

Categoria	Nombre total de comentaris	Exemples representatius
Orientació i contingut dels temes i activitats	6	“Algunes activitats es feien curtes i les havíem d'allargar com podíem per cobrir l'hora.” “Manca d'originalitat o d'aprofundiment.” “Alguns punts del programa que són una mica fluixos i elementals.”
Extensió	3	“Es necessita més temps del planificat.” “El programa és correcte però massa ampli.” “La dificultat de trobar els dies per fer-ho, ja que la tutoria de 4t d'ESO és molt densa.”
Parts concretes	2	“L'activitat ""treballem un cas"" va costar una mica fer-la a l'aula.” “El joc del segle.”
Idoneïtat de l'alumnat	4	“Programa esta muy bien, pero no se adaptó al perfil de nuestros alumnos.” “La resposta, dels alumnes és que aquesta activitat resulta una activitat més.” “Pot ser les activitats realitzades estaven fora de l'interès de l'alumnat de 3r de l'ESO.” “Que potser a 1r de batxillerat ja saben moltes coses i per tant s'arriba tard a l'hora d'informar.”
Altres	4	“Per tal que el professor porti a terme la seva activitat, cal que estigui més informat de com ha de fer-ho.” “Massa distància entre la formació i l'aplicació, i que el professor en realitat queda al marge en no ser present a les classes.”

Font: Enquesta d'avaluació del programa, curs 2014-15.

Valoració del programa ‘Parlem-ne; no et tallis!’ per part de l’alumnat que ha rebut la intervenció

La taxa de resposta de l’alumnat va ser del 10% (n= 470) de 21 centres escolars.

D’aquests, un 52% eren nois i l’edat mitjana del total fou de 15 anys (amb un rang entre 14 i 18 anys). El programa es va aplicar majoritàriament a 4t de l’ESO i dins l’espai de tutoria. L’aplicació del taller de la Tarda Jove (Centre de Planificació Familiar) va ser amplament realitzat per gran part de l’alumnat beneficiari del programa. La satisfacció mitjana global amb el programa per part de l’alumnat (mesurada en una escala del 0-gens/rebuig total- al 10-entusiasme-) segons es si es va desenvolupar l’itinerari 1 o el 2 va ser alta.

A la Taula 14 es mostren les diferències recollides diferenciant quant a l’itinerari realitzat.

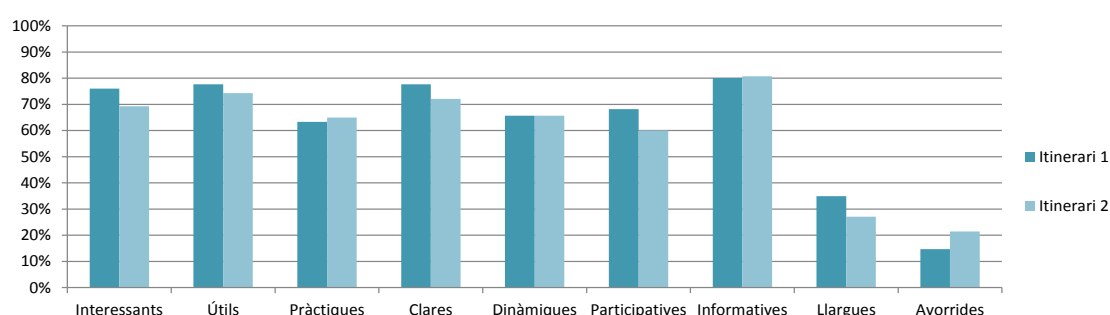
Taula 14. Cursos, assignatures, realització del taller Tarda Jove i satisfacció global segons tipus d’itinerari (percentatge d’alumnes). ‘Parlem-ne; no et tallis!’. Curs 2014-15.

	Itinerari 1 (n=292)	Itinerari 2 (n= 178)
Curs		
3r ESO	27%	8,6%
4t ESO	73%	91,4%
1r Batxillerat	0%	0%
Assignatura		
Tutoria	51%	70,7%
Ciències naturals	21,2%	3,6%
Altres	27,7%	25,7%
Realització taller Tarda Jove	79,7%	52,8%
Satisfacció global (puntuació mitjana)	7,5	7

Font: Enquesta d’avaluació del programa, curs 2014-15

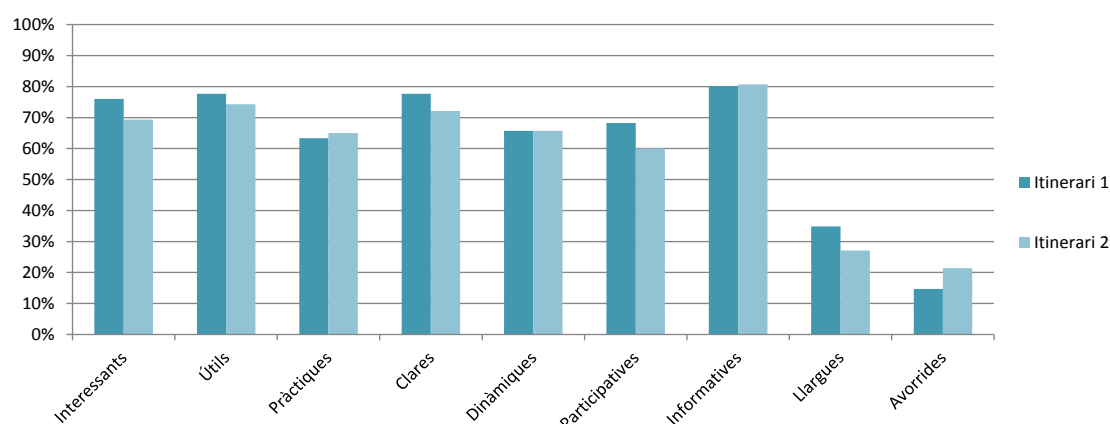
A la Figura 22 i a la Figura 23 es recull el grau d'acceptació de les activitats realitzades i del taller de la Tarda Jove, respectivament. Cadascun dels aspectes valorats es va mesurar en una escala de l'1 al 5 (molt, força, regular, poc i gens). L'alumnat va valorar positivament tant les activitats com la Tarda Jove, amb més d'un 70% considerant-les molt o força útils i informatives. En especial, el taller de Tarda Jove ha rebut valoracions molt bones en tots els aspectes. No obstant, més d'un 20% ha valorat ambdós itineraris massa llargs i més d'un 10% avorrit.

Figura 22. Valoració per part de l'alumnat de diferents aspectes de les activitats realitzades (percentatge d'alumnes que van fer una valoració com a “molt o força”). ‘Parlem-ne; no et tallis!’, segons itinerari. Curs 2014-15.

Font: Enquesta d'avaluació del programa, curs 2014-15.

Figura 23. Valoració per part de l'alumnat de diferents aspectes del taller de la Tarda Jove (percentatge d'alumnes que van fer una valoració com a “molt o força”). ‘Parlem-ne; no et tallis!’, segons itinerari. Curs 2014-15.

Font: Enquesta d'avaluació del programa, curs 2014-15.

A la Taula 15 i a la Taula 16 es mostren els aspectes que més i els que menys van agradar a l'alumnat, recollits a l'enquesta d'avaluació mitjançant pregunta oberta. S'han classificat en diferents categories tots els comentaris dels/les alumnes (primera columna), s'ha comptabilitzat el nombre total de comentaris corresponents a cada categoria (segona columna) i s'ha fet la transcripció literal d'alguns dels comentaris més significatius i que representen l'opinió més freqüentment manifestada pels/les alumnes (tercera columna).

Pel que fa als aspectes que més han agradat s'han dividit en cinc categories: tema i aprenentatge, organització i forma del programa, el material utilitzat, activitats concretes i per últim, altres valoracions.

Pel que fa als aspectes que menys han agradat s'han dividit en cinc categories: els coneixements que aporta el programa, activitats concretes, forma i organització del programa, problemes o inconvenients relacionats amb el material, i per últim, altres valoracions.

Cal destacar que el més valorat per part de l'alumnat ha estat la percepció de que han rebut informació clau sobre sexualitat així com les visites a recursos i tallers que formen part del programa.

Per contra el aspecte menys valorat ha fet referència a l'extensió del programa o activitats de les sessions, relacionat amb la manca de dinamització activa.

Taula 15. Aspectes que més han agradat. Valoració de l'alumnat. Programa 'Parlem-ne; no et tallis!'. Curs 2014-15.

Categoria	Nombre total de comentaris	Exemples representatius (frases textuais)
Tema i Aprenentatge	114	"Ha estat interessant perquè jo no sabia moltes coses sobre sexualitat, he après coses noves." "Que ens han explicat coses que no sabíem, i ens han ensenyat molts tipus de protecció sexual." "Tota la informació donada sobre el sexe i els detalls que sovint són necessaris d'explicar." "Que ens informessin de tots els riscos i malalties." "Saber les possibles maneres de rebre o contagiar les diferents malalties de transmissió sexual."
Organització i Forma	83	"Poder parlar sense problemes ni vergonya." "Que ens responguessin totes les preguntes i ens resolguessin dubtes." "Que hagin tractar temes que no acostumem a tractar." "La proximitat amb la que la monitora ens explicava." "El fet d'haver-ho compartit amb els companys de classe. Perquè d'aquesta manera hem pogut intercanviar opinions sobre aquest tema."
Material utilitzat	6	"Els vídeos i les pelis." "Quan hem examinat el vídeo. Per que explicava molt be la violència de gènere."
Activitats Concretas	132	"Les practiques de col·locar preservatius." "La visita al CJAS perquè va ser molt interessant." "La conferència en el centre de sexualitat va estar be i vaig aprendre noves coses." "El taller del cap d'Horta."
Altres	10	"Fer activitats fora de l'horari escolar i saltar-me hores de classe normal." "Que ens regalin condons."

Font: Enquesta d'avaluació del programa, curs 2014-15

Taula 16. Aspectes que menys han agradat. Valoració de l'alumnat. Programa 'Parlem-ne; no et tallis!'. Curs 2014-15

Categoria	Nombre total de comentaris	Exemples representatius (frases textuais)
Coneixements	32	“Les xerrades a classe dels companys, perquè no vaig aprendre molt i eren avorrides.” “Les activitats a classe eren avorrides, explicaven coses que ja se sabien.” “Que és massa tard, hauria de ser a principis tercer de l'ESO.”
Activitats Concretes	36	“La presentació de la senyora, perquè no va ser molt motivat.” “La activitat a classe perquè sempre ens repeteixen i ja ho tenim assumit.” “La practica de les fotos. Perquè era una activitat que no tenia molt interès.”
Forma i Organització	68	“No ha estat gaire dinàmic.” “Es bastant llarg i repetitiu.” “La poca participació de la gent, feia que fos una reunió incòmoda.” “Les sessions es feien llargues.”
Material	18	“Dossier de classe.” “Els powerpoint era avorrit.” “Fer activitats del dossier.”
Altres	27	“Estar tanta estona a classe.” “Era massa curt, necessitem més temps.” “El estar en una sala tota l'estona, canviar d'aula per les activitats hagués estat millor.”

Font: Enquesta d'avaluació del programa, curs 2014-15

Valoració del programa ‘Parlem-ne; no et tallis!’ per part dels joves educadors

Durant el curs 2014-2015, el programa tenia previst la participació en la docència de 316 “Joves educadors”: alumnes voluntaris que col·laboraren en la implementació del programa. Tots tenien entre 15 i 18 anys, amb un edat mitjana de 16 anys, el 56% dels quals eren nois. Del total de 316 joves educadors, 24 van realitzar l’avaluació final del programa, donant lloc als següents resultats.

La taxa de resposta dels joves educadors a l’enquesta de valoració va ser de 7,6% (n=24) de 12 centres escolars. L’edat mitjana era de 15 anys i un 55% eren noies. Un 60% era de 4t d’ESO, un 20% corresponia a 3r d’ESO i un altre 20% a 1r de Batxillerat. El 100% d’aquest alumnat va rebre assessorament, el 100% assegura que tornaria a implementar el programa i un 90% diu haver-ho pogut treballar tot. El motiu principal per no haver pogut treballar tot fou el poc entusiasme per part del professorat.

En una escala del 0 (rebuig total) a 10 (totalment satisfactori), els joves educadors van valorar l’interès, la comprensió dels continguts per part de l’alumnat i el seu grau de participació amb puntuacions mitjanes de 7,5; 8,3 i 7,3, respectivament.

Es va valorar la idoneïtat del programa (amb relació a l’edat de l’alumnat) amb un 8,6 de puntuació mitjana. La valoració del contingut educatiu del programa va rebre una puntuació mitjana de 8,4. La satisfacció per la formació rebuda una puntuació de 8,4 i el grau de satisfacció global va rebre una puntuació mitjana de 7,9.

D’entre els aspectes que més van agradar van ser “La confiança que transmetien les professionals que feien l’activitat ” i “Les activitats que hem fet per aprendre coses sobre la sexualitat”, mentre que com a comentari negatiu l’actitud dels seus companys de classe i l’excessiva teoria eren els aspectes més destacats.

Conclusions

La cobertura del programa ‘Parlem-ne; no et tallis!’ en el curs escolar 2014-2015 continua estable respecte anys enrere, situant-se en un 33,7%. La cobertura per districtes és molt variable, tenint a Sant Martí la més baixa (12%) i a Ciutat Vella la més alta (77%).

Globalment, tant la percepció del professorat respecte a l'acceptació de les activitats per part de l'alumnat, com les valoracions vers la idoneïtat i continguts del programa, reben bones puntuacions per tots dos itineraris. Cal destacar que l'itinerari 2 rep puntuacions sensiblement superiors a l'itinerari 1. La majoria del professorat manifesta intenció de tornar a aplicar el programa. L'avaluació directa del mateix per part de l'alumnat participant, havent contestat el 10% del total, limita la validesa de la informació.

La manca de temps per poder dur a terme el programa és un dels problemes que manifesta la major part del professorat i que, probablement, està en consonància amb el baix compliment de les darreres unitats i de les activitats d'entorn. Així mateix, cal mencionar que les activitats d'entorn 'Consulta oberta' i 'Servei d'informació i dinamització' no estan disponibles a tots els centres escolars, i per tant el seu compliment està condicionat a aquest fet. S'hauria de considerar remarcar activitats essencials de cada unitat per tal de què totes siguin treballades.

La darrera activitat d'entorn (Diversitat Sexual) és un treball que duen a terme el professorat individual i grupalment, i és important de cara a aconseguir posicions inclusives vers la diversitat afectiva i sexual. Aquesta activitat, que només afecta al professorat, es va realitzar en el 26% dels centres que varen aplicar l'itinerari 1 i 28% dels que van aplicar l'itinerari 2.

Pel que fa al taller de la Tarda Jove, tant en un itinerari com en l'altre, va rebre valoracions molt positives de tots els aspectes valorats; i el percentatge d'alumnes que van considerar el programa llarg i/o avorrit també ha disminuït respecte a l'any anterior. Aquestes valoracions coincideixen amb els comentaris que l'alumnat fa a través de les preguntes obertes sobre aspectes que més i menys els van agradar. No obstant, arran d'aquests comentaris, destaca també la valoració dels continguts del programa com a repetitius o ja sabuts. Caldria, explorar la possibilitat d'actualitzar la forma i els continguts del programa i/o adaptar-los als diferents tipus d'alumnat existent; intentant fer-los més atractius pels/les alumnes i flexibilitzar-los segons les preferències que explicitin al llarg de les unitats.

Estratègia ‘Fem Salut!’

Introducció

Fa vuit anys es va començar de manera pilot a diverses escoles l’estratègia escolar ‘Fem Salut!’ donant resultats prometedors. Es va basar en el projecte “Pla preventiu de centre”, que des de l’ASPB es va desenvolupar en alguns centres enfocat a la prevenció de consum de drogues. L’avaluació d’aquest va fer recomanable ampliar-ho a altres àmbits de la promoció de la salut. Amb el suport d’un grup de treball format per experts de diverses àrees, tant de salut com d’educació, es va elaborar la proposta anomenada ‘Fem Salut!’ basada en els resultats de l’avaluació i experiència acumulada durant aquests darrers anys.

‘Fem Salut!’ és una estratègia que orienta la promoció d’entorns i conductes saludables als centres escolars. A més a més de les intervencions que es venen realitzant dins dels àmbits individual i d’aula, és necessari que les polítiques i els entorns afavoreixin el desenvolupament dels estils de vida saludables dels futurs adults. La prevenció ha de possibilitar la participació activa de la ciutadania, per això ‘Fem Salut!’ proposa partir del consens i el compromís de tots els membres de la comunitat educativa (professorat, famílies i alumnat), seguint que disposin d’eines per a desenvolupar un control adequat sobre els condicionats que intervenen en el seu nivell de salut, podent responsabilitzar-se d’ells i gestionar-los.

Des del ‘Fem Salut!’ es proposa l’elaboració d’un pla d’escola de promoció de la salut, desenvolupat a partir d’un procés participatiu on professorat, famílies i alumnat, amb l’assessorament i suport del Servei de Salut Comunitària de l’ASPB, discuteixin i impulsin les accions a instaurar en el centre per tal d’aconseguir un entorn saludable i preventiu.

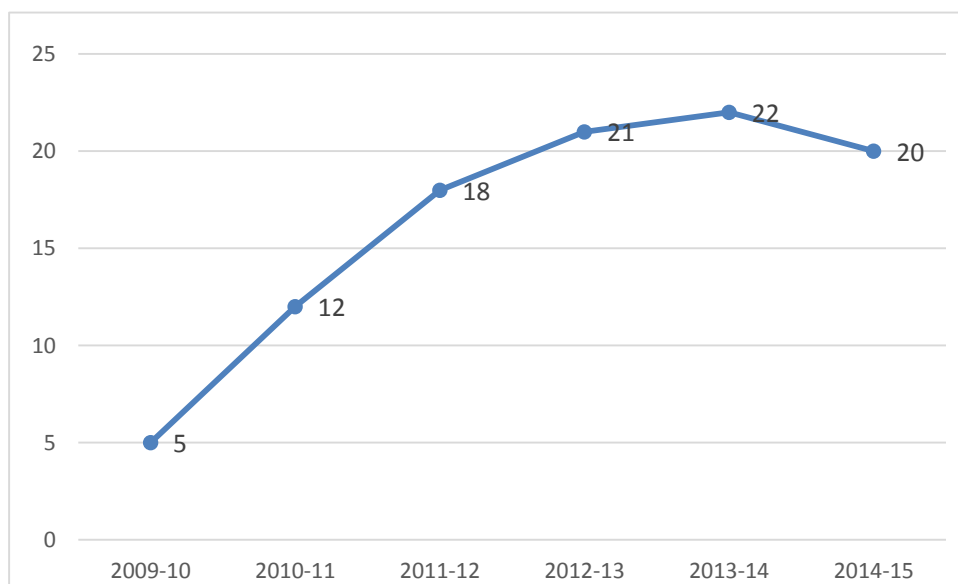
L’ASPB ofereix la participació dels centres educatius en un grup de treball que compta amb el suport de l’Institut de Ciències de l’Educació (Universitat de Barcelona), per facilitar l’intercanvi d’experiències i fomentar l’aprenentatge comú. Aquesta activitat s’inclou en el Pla de formació permanent del Departament d’Ensenyament i proporciona

un certificat de 45h de formació reconegudes. Cada any participen entre 15 i 20 professors.

Resultats

La cobertura del ‘Fem Salut!’, com es pot observar a la Figura 24, va anar augmentant progressivament des de la seva creació fins a l’actualitat. El curs 2014-15 es va aconseguir avaluar 17 centres dels 20 adherits a l’estratègia. El número total de possibles beneficiaris, alumnes dels 17 centres educatius actius són 10035.

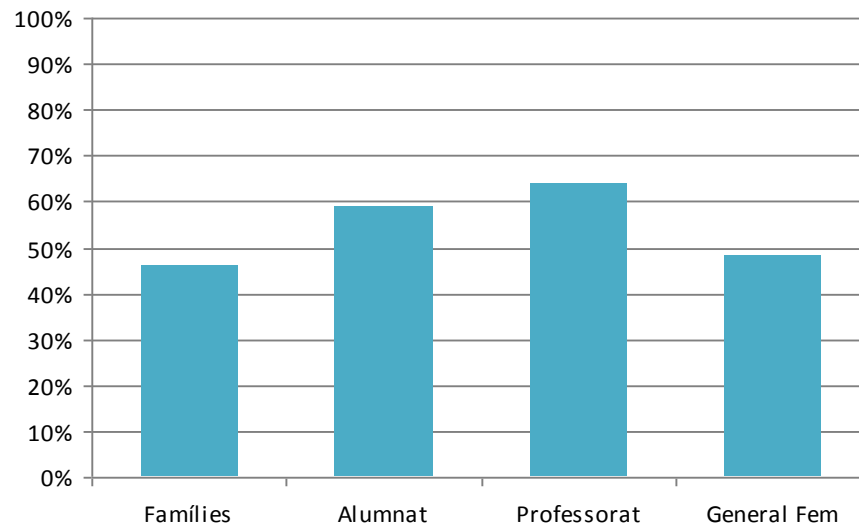
Figura 24. Evolució del número de centres adherits a l’estratègia ‘Fem Salut!’.

Font: Servei de Salut Comunitària ASPB

Quant als indicadors de participació, el 35% dels centres ha desenvolupat totes les subcomissions. Les comissions que han estat considerades com més difícils de formar han estat la Comissió General i la de famílies. ‘Fem Salut!’ implica una mitjana d’entre 2 i 4 reunions anuals, sent la subcomissió de professorat la que realitza més reunions. La mitjana de participants per comissió és: alumnat: 11; professorat: 3; famílies: 4. La satisfacció dels membres de la comissió (valorada en una escala del 1-5) és de 3,7 per l’alumnat, 3,7 pel professorat i 3,8 per part de les famílies. A la Figura 25 podem veure el percentatge de formació i no formació de les diferents subcomissions del centres ‘Fem Salut!’ dels quals hem rebut qüestionaris d’avaluació.

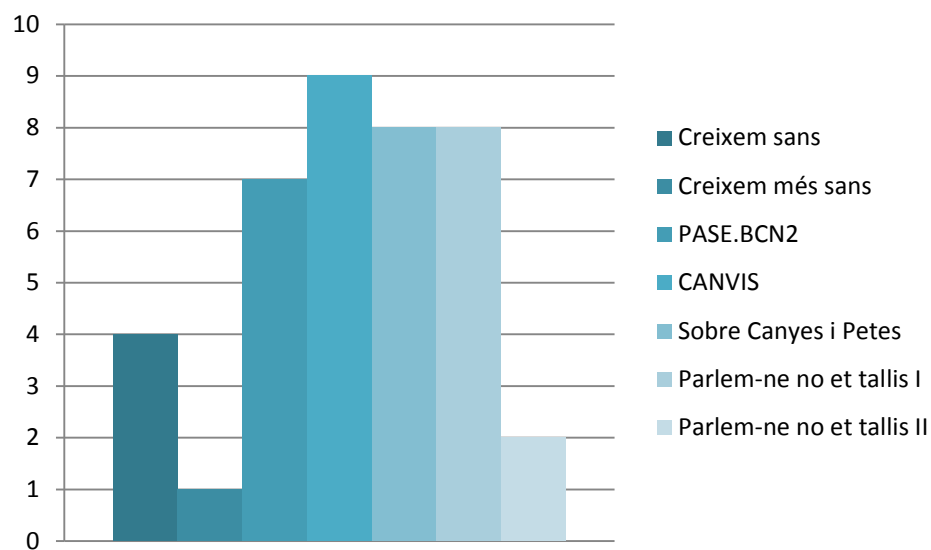
Figura 25. Percentatge de formació de subcomissions als centres ‘Fem Salut!’ avaluats durant el Curs 2014-15.

Font: Servei de Salut Comunitària ASPB

Quant als programes de la cartera de serveis de l'ASPB, el 70% dels centres van realitzar un programa de l'ASPB, el 15% un, el 15% dos, el 15% tres i el 20% quatre. En la Figura 26 podem veure el número de centres que ha realitzat cadascun del programes durant el curs 2014-15.

Figura 26. Nombre de centres ‘Fem Salut!’ avaluats que han realitzat els diferents programes de l'ASPB.

Font: Servei de Salut Comunitària ASPB

Quant a les normatives presents al diferents centres , la majoria dels centres va donar a conèixer la seva normativa a claustr famílies i alumnat, i un 69% té normativa específica sobre consum de drogues i agressivitat. La meitat no té normativa específica sobre discriminació de gènere ni sobre el consum d'aliments.

Respecte als circuits de derivació només el 31% té circuit de coordinació amb el SOD. La majoria té circuits amb els altres serveis (Serveis Socials, CAP, etc.).

Pel que fa a l'organització escolar la majoria dels centres duen a terme les accions. Només un 6% dels centres facilita l'accés a preservatius a l'alumnat més gran del centre. El 31% promou l'obertura dels patis escolars els caps de setmana. En el camp de l'alimentació saludable, el 94% dels centres no té bar, i el 87% no té màquines d'expedició de begudes i aliments, però en tots els que la tenen està definit i limitat el que s'hi pot comprar.

Respecte a les famílies, s'han dut a terme les accions sobre alimentació saludable i activitat física i s'aprofiten les entrevistes amb les famílies per incloure missatges de salut. Una acció a destacar és que el 94% promou l'ús responsable de pantalles i potencia les excursions i altres activitats a l'aire lliure.

La majoria de centres (10 de 14) detecten com a principal barrera la falta de temps per a desenvolupar les activitats i els agradaria que existissin uns horaris o un espai reservat per a dur-les a terme. Un 28,6% refereix una manca de coordinació, o una coordinació complexa, tant pel que fa a les reunions, com a la col·laboració d'altres organismes. Un 21,4% dels centres destaca com a barrera la dificultat de constituir les subcomissions de professorat i famílies. Un 14,3% percep com a barrera el que tota l'estratègia depengui del voluntariat. Altres barreres han estat la manca de un suport personal per atendre a les demandes, la baixa implicació de l'equip directiu i el poc interès dels alumnes més grans.

12 de 14 centres (85,7%) perceben com a principal facilitador l'entusiasme i motivació de tota la comunitat educativa: alumnes, famílies, i professorat. També veuen com un facilitador clau el suport de l'equip directiu (14,3%). A més, troben que la formació

rebuda ha estat molt enriquidora, i que ha funcionat molt bé (14,3%). Altres facilitadors detectats han estat tenir un clima positiu al centre i tenir una assignatura a ESO dedicada a la salut.

Un 35,7% creu necessari incidir més en l'educació emocional i demanen més assessorament sobre aquest aspecte. També es creu molt necessari (35,7%) fer servir les avaluacions i el diagnòstic fet per a planificar a principi de curs l'estratègia, donant un impuls a la participació de l'alumnat en aquest procés. Altres necessitats són la millora de la coordinació, sobretot en les accions que es fan des de diferents àmbits i disposar de més disponibilitat horària. Altres demandes són: una major difusió de les activitats, veure i conèixer propostes d'actuació d'altres escoles i rebre informació en matèria de primers auxilis.

Conclusions

La cobertura de l'estratègia 'Fem Salut!' ha anat augmentant progressivament des del seu inici al curs 09-10 fins al passat curs amb cert nivell d'estabilització. El curs 2014-15 és el primer curs on s'identifica una davallada.

Els centres que estan adherits a l'estratègia manifesten la incorporació de diferents mecanismes de promoció de la salut tant en l'àmbit tutorial, com en accions de més amplitud, a nivell d'escola i de comunitat (ex.: connexió amb recursos d'oci saludable del territori o organització de diades esportives).

La valoració de tots els agents implicant és molt positiva. La subcomissió de famílies és de les més difícils de posar en marxa, i per primer cop s'identifiquen també dificultats en la de professorat.

De cara a evitar que es doni una major davallada en la cobertura podria ser bo tenir en compte que el suport de l'equip directiu i l'entusiasme de l'alumnat són considerats claus, i que la manca de temps i la necessitat de disposar d'hores curriculars per desenvolupar el 'Fem Salut!' comporten una barrera. Tenint en compte això, es considera important desenvolupar un pla de millora de la cobertura.

Conclusions globals de l'informe

Es pot constatar una tendència estable en l'evolució de les cobertures dels diferents programes a les escoles al llarg dels últims anys. En les diferències entre districtes destaca Sant Martí, situant-se sistemàticament a la cua en la totalitat dels programes, i arribant a tenir 10 vegades menys seguiment en alguns dels programes que altres districtes. En l'altra punta es situa Ciutat Vella tenint en tots els programes la cobertura més elevada.

El percentatge de realització de l'enquesta d'avaluació dels programes per part del professorat, és superior al 70% i augmenta la taxa de resposta respecte anys enrere.

Tanmateix, el compliment amb el programa previ per part del professorat arriba al 63% del total. Tot i que aquest percentatge ha augmentat bastant respecte a l'any anterior es continua constatant un descens gradual en la implementació del programa a mesura que avança el nombre d'unitats. La falta de temps, la competència amb altres activitats i l'aparició d'imprevistos durant el curs són algunes de les causes relacionades amb aquest descens.

L'assistència per part del professorat al taller de formació previ a l'aplicació dels programes es situa per baix del 60% total. Els motius més anomenats són la falta de temps, la realització anterior o l'assistència d'altres companys de feina.

Globalment, tant la percepció del professorat respecte a l'acceptació de les activitats per part de l'alumnat, com les valoracions vers els continguts del programa, tornen a rebre bones puntuacions i la gran majoria del professorat tornaria a implementar el programa. Entre els aspectes millor valorats pel professorat, destaquen la correcta adequació a l'edat de la classe i les temàtiques, els exercicis de role-playing per part de l'alumnat i els materials proporcionats, en especial els audiovisuals. A la vegada aquests aspectes, apareixen entre els menys valorats, ja que moltes situacions són qualificades d'irreals i el material audiovisual rep crítiques a causa de la seva falta d'actualització. També es mencionen la gran quantitat d'informació, la repetició d'aquesta i la densitat d'algunes unitats com a causes de pèrdua d'interès entre l'alumnat. La valoració de l'alumnat vers

el programa rebut només s'ha recollit en el cas de 'Parlem-ne; no et tallis!' i la taxa de resposta a l'enquesta ha sigut del 10%.

Recomanacions

És necessari fer una major divulgació dels programes en els centres educatius i en els diferents districtes per tal d'augmentar la cobertura.

Com a eina per harmonitzar aquestes diferències es proposa promoure de manera més intensiva la formació de projectes territorials, sobretot en els districtes de pitjors cobertures. Aquests projectes permetrien aprofundir en el coneixement de les característiques pròpies de cadascun dels territoris, aconseguint mitjançant això una correcta adaptació dels programes a aquestes poblacions i consegüentment l'èxit dels programes. És necessari posar especial atenció en el districte de Sant Martí, ja que mostra una cobertura molt baixa en tots els programes. Per tant, caldria dissenyar estratègies territorials especials i conèixer les causes d'aquest baix grau de participació.

És necessari buscar estratègies per obtenir taxes més altes de resposta per part del professorat participant a l'enquesta d'avaluació sobre els programes, ja que es la base de les millores que caldrà anar introduint.

L'avaluació directa dels programes per part de l'alumnat participant s'ha de millorar. Quant a l'augment de la taxa de resposta i es aconsellable d'estendre-la a la resta de programes. Seria necessari trobar incentius de resposta, ja que és l'alumnat qui rep la intervenció i només comptant amb ell serà possible una millora efectiva.

Per una banda, és necessari augmentar la captació del professorat que no va assistir a la formació prèvia a l'aplicació del programa i, per altra, assegurar-ne l'actualització dels seus coneixements respecte el programa. Seria recomanable valorar actuacions per millorar l'assistència a la formació amb una periodicitat mínima, ja que gran part de l'èxit del programa es basa en una bona implementació d'aquest.

Caldria buscar noves estratègies per tal d'assegurar-se que el professorat ha entès la importància de treballar totes les unitats per tal d'implementar el programa exitosament. Cal assenyalar millor els continguts mínims del temari global i específic de cada tema, ja que podria ser una eina d'ajuda pel professorat, més tenint en compte que la no

consecució del programa l'atribueixen a la falta de temps per fer les sessions planificades.

Es recomanable buscar opcions més flexibles per permetre al professorat adaptar millor el programa a les particularitats de l'aula, aconseguint facilitar la identificació de l'alumnat i l'adequació al context. Es tracta d'oferir elements de personalització perquè puguin adaptar millor el programa al seu àmbit. Dins de les possibilitats s'hauria d'actualitzar el material, sobretot l'audiovisual, per evitar que l'alumnat perdi la identificació amb les situacions explicades.

La majoria de centres destinen el temps de tutoria a realitzar el programa, però tampoc volen renunciar a tractar també altres temes en aquestes reunions i per tant els hi falta temps per les dues coses. Caldria analitzar aquests motius i la seva relació amb el descens en el percentatge de compliment a mesura que avancen les unitats per introduir millores.

En general, cal que en les revisions del material del programa es contemplin les dificultats aportades pel professorat, així com els suggeriments que en fan, ja que estan molt relacionats amb la motivació vers l'aplicació.